

CUPRINS

Competențe generale și competențe specifice	4	• Diferențieri climatice și biogeografice	54
Ghid de utilizare a manualului	5	STUDIU DE CAZ: Pădurile din Europa. Finlanda	58
Recapitulare inițială	6	RECAPITULARE	60
Evaluare inițială	8	EVALUARE	61
Capitolul 1. Cunoașterea lumii în care trăim	10	• Oameni și locuri (Harta politică – state și regiuni)	62
• Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă	10	<i>Harta politică a lumii</i>	64
• Continente și țări – reprezentări cartografice. Harta politică a lumii	12	• Răspândirea geografică a populației	66
• Aplicații practice: Exerciții de apreciere a distanțelor și suprafețelor pe suporturi cartografice clasice și/sau digitale	14	• Elemente de diversitate umană (diversitate etnică, lingvistică, confesională și culturală)	68
RECAPITULARE	18	• Mari orașe europene (Paris, Londra)	70
EVALUARE	19	RECAPITULARE	74
Capitolul 2. Antroposfera – omul și activitățile umane	20	EVALUARE	75
• Populația Terrei: evoluția numerică, răspândirea geografică, diversitatea umană, mobilitatea teritorială	20	• Economia (Resursele naturale și valorificarea lor)	76
• Așezările omenești – forme de locuire și diferențieri teritoriale	24	• Activitățile economice: Agricultura, Industria, Transporturile, Turismul, Serviciile	80
• Resursele naturale și valorificarea acestora	28	• Uniunea Europeană	86
• Domeniile activităților economice pe Terra: agricultura, industria, serviciile (caracteristici generale)	30	RECAPITULARE	88
• Efectele activităților umane asupra mediului și calitatea vieții	36	EVALUARE	89
• Aplicații practice: Analiza și interpretarea caracteristicilor demografice și de locuire din orizontul local și apropiat. Provocări locale în context mondial. Trasee turistice aplicate pe domenii de interes. Regiuni turistice	38	• Caracterizarea geografică a unor state (cel puțin un stat din fiecare regiune geografică). Europa Vestică (Atlantică) – Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Franța	90
RECAPITULARE	40	• Caracterizarea geografică a unor state. Europa Centrală – Austria, Germania	94
EVALUARE	41	• Caracterizarea geografică a unor state. Europa Estică – Ucraina, Federația Rusă	98
Capitolul 3. Europa – identitate geografică	42	• Caracterizarea geografică a unor state. Europa Sudică – Grecia, Italia	102
• Mediul natural ca suport al locuirii umane (Poziția geografică. Tărmurile: golfuri, insule, peninsule și strâmtori)	42	• Caracterizarea geografică a unor state. Europa Nordică – Norvegia, Suedia	106
• Caracteristici generale ale reliefului. Unități majore <i>Harta fizică a Europei</i>	44	RECAPITULARE	110
• Hidrografia	48	EVALUARE	112
STUDIU DE CAZ: Impactul activităților umane asupra resurselor de apă. Bazinul hidrografic Tajo, din Peninsula Iberică	52	Capitolul 4. Europa în lumea contemporană	114
		• Valori culturale și umane europene	114
		• Calitatea vieții în Europa	116
		RECAPITULARE	118
		EVALUARE	119
		RECAPITULARE FINALĂ	120
		EVALUARE FINALĂ	122
		PORTOFOLIUL FINAL	125
		MIC ATLAS GEOGRAFIC	126

Competențe generale și competențe specifice

1. PREZENTAREA REALITĂȚII GEOGRAFICE UTILIZÂND MIJLOACE ȘI LIMBAJE SPECIFICE

- 1.1. Precizarea prin cuvinte proprii a sensului termenilor geografici
- 1.2. Descrierea relațiilor dintre elementele și fenomenele geografice utilizând termeni specifici

2. RAPORTAREA REALITĂȚII GEOGRAFICE SPAȚIALE ȘI TEMPORALE LA REPREZENTĂRI CARTOGRAFICE

- 2.1. Poziționarea elementelor geografice pe reprezentări cartografice
- 2.2. Ordonarea spațială și/sau cronologică a elementelor, fenomenelor și proceselor geografice după criterii date
- 2.3. Utilizarea informațiilor oferite de suporturile cartografice, grafice și alte materiale vizuale în contexte/situații diferite

3. STUDIAREA SPAȚIULUI GEOGRAFIC REALIZÂND CONEXIUNI CU INFORMAȚII DOBÂNDITE LA ALTE DISCIPLINE ȘCOLARE

- 3.1. Utilizarea informațiilor cu caracter geografic obținute cu ajutorul instrumentelor TIC/GIS și al elementelor din matematică și științe
- 3.2. Prezentarea caracteristicilor elementelor, fenomenelor și proceselor geografice prin utilizarea instrumentelor TIC/GIS
- 3.3. Prezentarea diversității naturale, umane și culturale realizând corelații interdisciplinare
- 3.4. Descrierea patrimoniului local, național, european și mondial utilizând diverse surse

4. ELABORAREA UNUI DEMERS INVESTIGATIV DIN PERSPECTIVA EDUCAȚIEI PERMANENTE ȘI PENTRU VIAȚA COTIDIANĂ

- 4.1. Construirea unui demers investigativ dirijat
- 4.2. Caracterizarea elementelor, fenomenelor și proceselor după un algoritm dat
- 4.3. Compararea elementelor, fenomenelor și proceselor după caracteristicile geografice

Exemple de activități de învățare

- Pe parcursul anului școlar vei fi implicat în diferite activități de învățare și în realizarea unor lucrări independente sau în echipă, care vor face parte din portofoliul tău final. Urmărește și indicațiile pentru fiecare activitate de învățare.

Componenta portofoliului o găsești la pagina 125.

- Completează *Fișa de observare a comportamentului și momentele de reflecție*. Compară fișele și vezi ce s-a schimbat în comportamentul tău pe parcursul orei de geografie.

Fișa de observare a comportamentului.

Comportamentul	Puțin	Așa și așa	Mult
Am fost atent la lecție.			
Am urmărit indicațiile profesorului.			
Am realizat sarcinile primite.			
Am întrebat profesorul când am avut nelămuriri.			
Am lucrat împreună cu colegii.			

Momente de reflecție

PUȚIN

AȘA ȘI AȘA

MULT

mult

așa și așa

puțin

ȘTIU

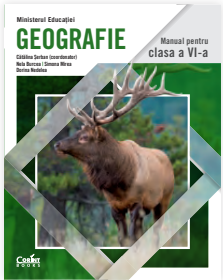
VREAU SĂ ȘTIU

AM ÎNVĂȚAT

Ghid de utilizare a manualului

Manualul cuprinde variantele tipărită și digitală

Simboluri folosite în varianta digitală

Rezolvă

Privește

Vizionează

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

Lecție

- Titlul capitolului
- Titlul lecției
- Vocabular
- Textul lecției

- Știi că...
- Sarcină de lucru
- Activitate de grup
- Pictogramă indicând Portofoliul final
- Cod QR

Studiu de caz

Observă și descoperă!

Aplicație practică

Aplicație Portofoliu

Recapitulare

Evaluare

Autoevaluare Moment de reflecție

RECAPITULARE ÎNIIĂLĂ

I. Asociază fiecare conținut cu imaginea corespunzătoare:

TERRA – O PLANETĂ A UNIVERSULUI

Universul și Sistemul Solar –
aspecte generale

Terra – o planetă a Sistemului Solar
(formă și dimensiuni)

Aplicație practică:
Călătorie virtuală în Univers

2

1

3

TERRA – O PLANETĂ ÎN MIȘCARE

Globul geografic și harta.
Coordonate geografice

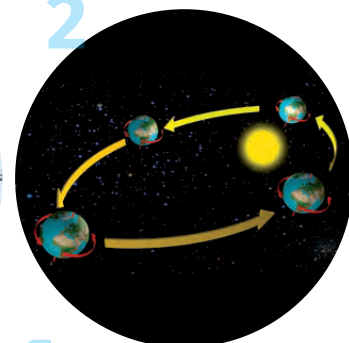
Mișcările Pământului
și consecințele lor

Orientarea în spațiul terestru (elemente
naturale și instrumente clasice și moderne)

Aplicații practice

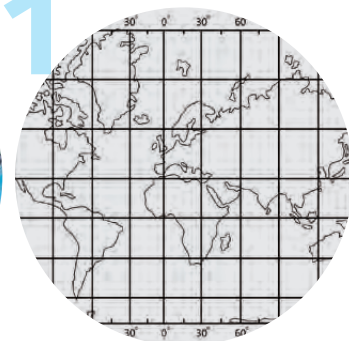
4

2

3

1

II. Asociază fiecărui conținut două imagini caracteristice:

TERRA – O PLANETĂ ÎN TRANSFORMARE

Litosfera

Atmosfera

Hidrosfera

Biosfera și solurile

III. Asociază fiecărui peisaj terestru natural un element caracteristic din casetă:

ZONELE NATURALE ALE TERREI

Diversitatea peisajelor terestre naturale

pădure ecuatorială

savană

deșert

vegetație mediteraneeană

pădure de foioase

taiga

stepă

tundră

ghețar polar

girafă

pinguin

frunze verzi sub formă de „ace”

mușchi, licheni și ierburi

cămilă

arbori cu frunze căzătoare

vegetație luxuriantă, veșnic verde

maquis

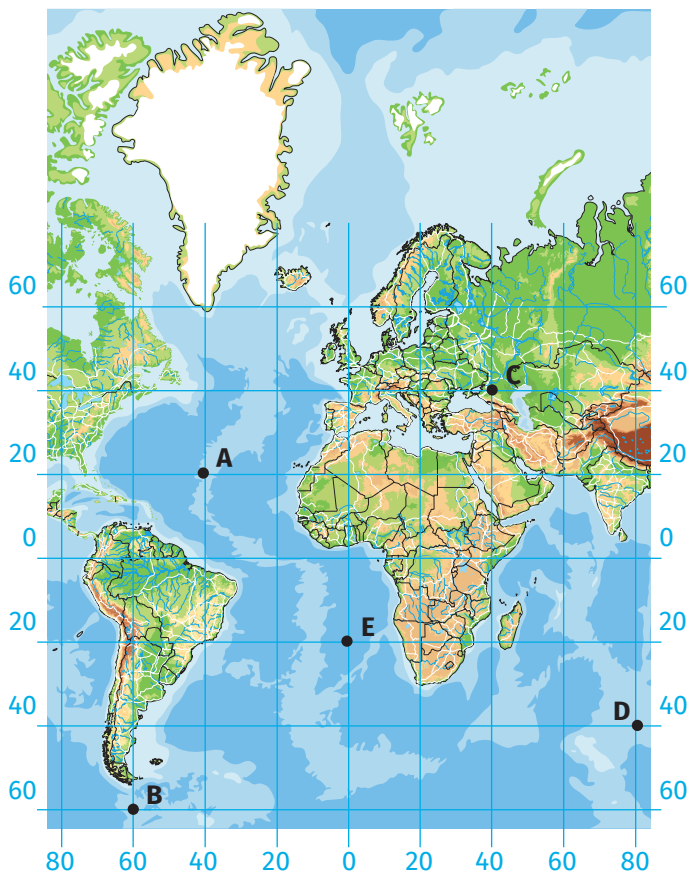
dropia

EVALUARE INIȚIALĂ

I. Scrie răspunsurile corecte care completează afirmațiile de mai jos:

1. Cea mai mare planetă a Sistemului Solar se numește .....
2. Satelitul natural al Pământului se numește .....
3. Cea mai lungă paralelă este .....
4. Formarea zilelor și nopților este o consecință a mișcării Terrei, numită .....
5. Cea mai mică planetă a Sistemului Solar se numește .....

II. Analizează harta de mai jos și răspunde la următoarele cerințe:

1. Precizează coordonatele geografice pentru punctele A, B, C, D, E;
2. Menționează punctele situate cel mai aproape de Ecuator;
3. Numește punctul situat pe Meridianul Greenwich.

III. Se dă textul:

„Numeroase fluvii și râuri trec prin imensa depresiune din vestul Siberiei, unde au construit o câmpie mlăștinoasă, cu sedimentele cărate din munte de-a lungul a milioane de ani. Unul dintre aceste fluvii, Obi – împreună cu Irtîș, cel mai important afluent al său – drenează de la sud la nord cea mai mare parte a Câmpiei Siberiei de Vest.”

(Revista *Terra Magazin* – „Obi, regele Siberiei”)

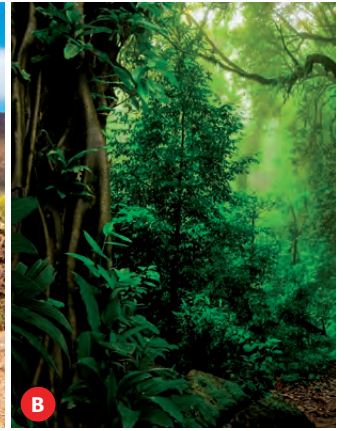
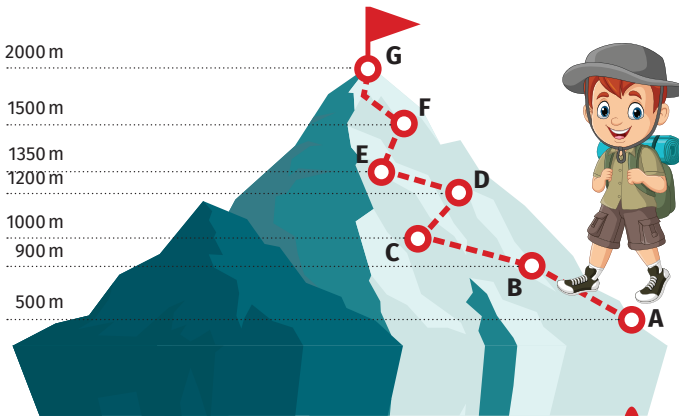
Selectează din text:

1. șase termeni geografici;
2. patru nume geografice.

IV. Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera A, iar dacă afirmația este falsă, încercuiește litera F. Argumentează alegerea făcută.

A/F „Temperatura aerului crește de la Ecuator spre poli.”

V. Matei va pleca într-o drumeție pe un traseu montan din Munții Carpați, pornind din punctul A. Urmărește traseul și precizează:

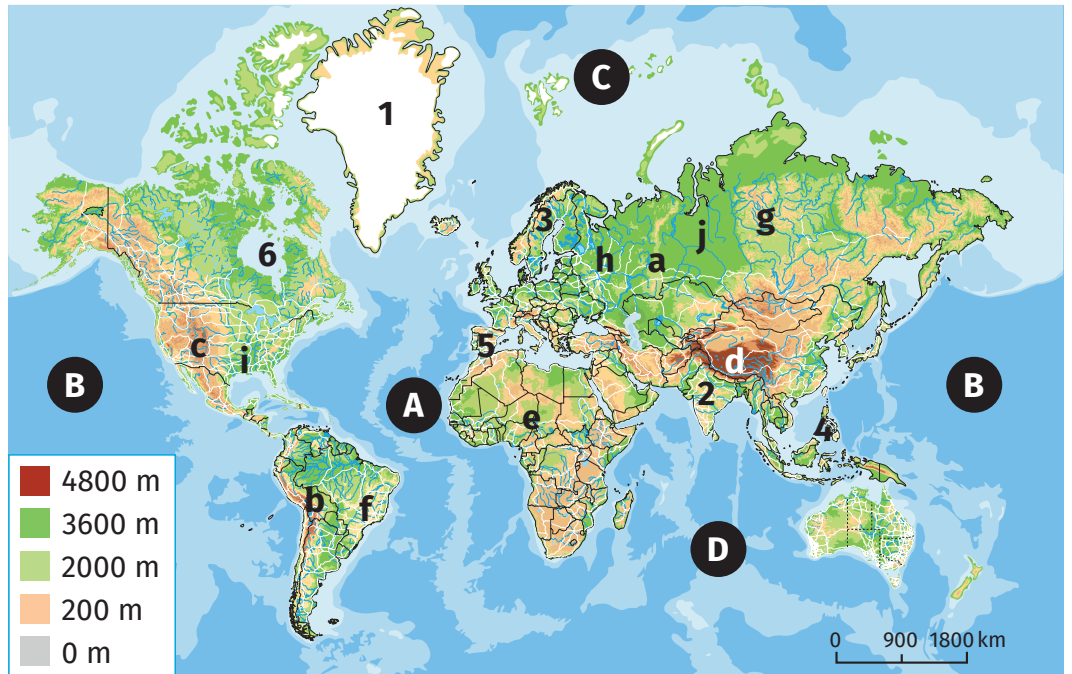
1. Diferența de altitudine pe care o va parcurge Matei pe întregul traseu;
2. Punctul de pe traseu în care Matei își va folosi geaca groasă și căciula din rucsac deoarece acolo îi va fi cel mai frig;
3. Două specii de arbori întâlnite între punctele E și F;
4. Valoarea temperaturii aerului din punctul F, știind că temperatura aerului în punctul A este de 22° C.

VII. Analizează cele două imagini care ilustrează două zone biogeografice de pe Terra. Răspunde la următoarele cerințe:

1. Identifică zonele biogeografice corespunzătoare imaginilor A și B;
2. Compară cele două zone biogeografice identificate și precizează trei deosebiri referitoare la localizare, climat și plante specifice.
3. Precizează o specie faunistică pentru fiecare zonă biogeografică.

VI. Identifică pe harta de mai jos:

1. oceanele A, B, C și D;
2. munții a, b, c, d;
3. podișurile e, f, g;
4. câmpiile h, i, j;
5. insulele 1 și 4;
6. peninsulele 2, 3 și 5;
7. golful 6.

AUTOEVALUARE									
Exercițiul	I	II	III	IV	V	VI	VII	Din oficiu	Punctaj maxim
Punctaj pentru răspuns corect	5x2p=10 puncte	8x2p=16 puncte	10x1p=10 puncte	10 puncte	5x2p=10 puncte	20x1p=20 puncte	7x2p=14 puncte	10 puncte	100 puncte

Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă

Vocabular

băștinaș – care trăiește pe pământul pe care au trăit strămoșii săi.

circumnavigare (circumnavigație) – călătorie pe mare în jurul unei insule mari, unui continent sau în jurul lumii.

expediție – călătorie de explorare, lungă și anevoioasă, făcută de un grup organizat în regiuni îndepărtate, cu scopuri științifice, comerciale etc.

joncă – velier din lemn, cu pânze, de dimensiuni mici, folosit la transportul de mărfuri între insulele din vestul Oceanului Pacific.

supersonic – care are o viteză mai mare decât viteza sunetului.

Nava „Victoria” a lui Magellan, reprezentare pe Harta lui Ortelius.

Replică actuală a navei „Victoria”.

De ce sunt oamenii exploratori? O trăsătură distinctivă pentru ființa umană este curiozitatea. Aceasta l-a împins permanent pe om să descopere ce se află dincolo de limitele spațiului cunoscut. Nevoia de teritoriu și de resurse, constrângerile unor obstacole pentru activitățile sale s-au adăugat ca noi motive pentru explorare.

Sunt diferențe între explorarea din trecut și cea din prezent? Modul de cercetare a spațiilor terestre s-a schimbat de-a lungul timpului, iar explorarea a modificat continuu lumea noastră, odată cu progresul tehnologic și cu perfecționarea mijloacelor de deplasare în spațiu. Galerele grecilor antici erau corăbii cu vâsle. Astfel de vase circulau doar de-a lungul coastei sau de la o insulă la alta. După ce au perfecționat catargul cu pânze, marinarii au pornit în larg. Arabii au călătorit cu corăbii cu două catarge, din Africa până în China. Chinezii au traversat cu jonca Oceanul Indian. Navigatorii europeni au făcut ocolul Africii, au trasat calea spre India, au descoperit America.

Astăzi, investigarea spațiului terestru se realizează folosind sisteme informaționale geografice pe telefoanele mobile, tablete, browser web și pe desktop, iar explorarea spațiului cosmic și a adâncurilor oceanice se realizează cu tehnică avansată. Administrația Națională Aeronautică și Spațială (NASA) folosește aeronave supersonice, nave spațiale, sateliți, roboți pentru a explora spațiul, iar adâncurile oceanului sunt cercetate cu ajutorul ROV-urilor, care sunt vehicule operate de la distanță.

Între 1487–1488, expediția portugheză condusă de **Bartolomeo Diaz** a explorat coastele africane, întâlnind pentru prima dată băștinașii Africii meridionale. Diaz a descoperit o stâncă uriașă, pe care a numit-o „Capul Furtunos”, redenumită apoi Capul Bunei Speranțe.

În 1497, dintr-un mic port portughez pornea expediția de patru corăbii condusă de navigatorul **Vasco da Gama**, care, în drumul spre India, a ocolit Africa pe la sud, realizând încheierea descoperirii țărmurilor acestui continent.

Cu peste cinci secole în urmă, corăbiile lui **Cristofor Columb** (1451–1506) au străbătut Oceanul Atlantic către vest, în căutarea unei rute spre China și India, pentru a aduce aurul și mirodeniile atât de căutate în Europa.

Meritul de a demonstra că lumea lui Columb este mult mai mare și că era vorba de un alt continent – America, necunoscut până în acel moment, aparține lui **Amerigo Vespucci** (1454–1512).

Prima călătorie pe apă în jurul lumii a fost făcută de expediția portughezului **Fernando Magellan** (1480–1521). Ocolul Pământului cu corăbiile a durat trei ani. Deși a fost ucis în Filipine, navele sale au continuat deplasarea spre vest, realizând prima **circumnavigare** a lumii.

În 1605, navigatorul olandez **Willem Janszoon** pornea pe corabia „Duyfken” spre continentul sudic. A realizat prima descoperire a „Noii Olande” (Australia). Căpitanul englez **James Cook** va dovedi că Noua Zeelandă este insulă.

Între 1897–1899, expediția antarctică belgiană cu vasul „Belgica”, la care participa ca biolog românul **Emil Racoviță**, a fost primul iernat în apele antarctice la latitudini mari.

În 1911, exploratorul norvegian **Roald Amundsen** ajungea primul la Polul Sud, cu o lună înaintea englezului **Robert Falcon Scott**, la bordul navei „Fram”.

Cosmonautul sovietic **Iuri Gagarin** a fost primul om care a ajuns în spațiu și pe orbita Pământului (1961), iar americanul **Neil Armstrong** este primul om care a pășit pe Lună (1969).

Știi că...

- Galera a fost un vas propulsat manual, prin vâsle, la care trăgeau sclavi sau oameni condamnați?
- Caravela a fost o corabie cu pânze rapidă, înarmată cu tunuri, folosită în secolele XIII–XVI pentru călătorii lungi? În secolele XVI–XVIII, galionul a fost folosit de spanioli ca navă de război și pentru transportul mărfurilor.
- Africa, Europa și Asia alcătuiesc „Lumea veche”, iar America, Australia, Oceania și Antarctica sunt continente care fac parte din „Lumea nouă”, deoarece au fost descoperite mult mai târziu de către europeni?

Sarcini de lucru

1. Imaginează-ți o călătorie între Pământ și Marte, numește un obiect pe care l-ai lua cu tine și o *amintire* cu care te-ai întoarce.

Justifică alegerea celor două obiecte, fii original și creativ!

2. Redactează profilul unui explorator pe care îl admiri. Scrie ce calități crezi că l-au făcut așa de cunoscut.

Lucrare practică

Construiește-ți balonul de explorator!

- Ai nevoie de balon cu heliu, un metru de sfoară, un pahar de plastic/hârtie, bandă adezivă, mărgelile de plastic/pietricele etc.
- Găsește cea mai bună soluție de construire, astfel încât balonul tău să se înalțe și să reziste mult timp în aer!

Continente și țări – reprezentări cartografice. Harta politică a lumii

Vocabular

enclavă – stat înconjurat din toate părțile de granițele unui singur stat.

exclavă – un fragment din teritoriul unui stat înconjurat de granițele altor state.

semn convențional – semn special care reprezintă, pe o hartă sau un plan, un element din realitate.

Continente și țări – reprezentări cartografice

Harta este o reprezentare cartografică a unui teritoriu în plan, micșorată, convențională și generalizată. De-a lungul timpului, oamenii de știință au studiat caracteristicile Pământului și au calculat dimensiunile stabilindu-i forma sferică. În secolul al III-lea î.Hr., Eratostene a fost primul care a calculat circumferința Pământului, realizând o hartă a lumii antice, așa cum era ea văzută de babilonieni. În 1570, Abraham Ortelius a realizat o hartă, considerată una dintre cele mai vechi hărți ale Lumii.

În funcție de scopul pentru care sunt realizate hărțile, se alege o scară de proporție și se folosesc diverse semne convenționale.

Aplicație

Citește cu atenție: Cea mai veche hartă a lumii a fost realizată de Eratostene. În epoca romană apare harta lumii în reprezentarea lui Ptolemeu, geograf, matematician și astronom.

1. Precizează o asemănare și o deosebire între Harta lui Eratostene și Harta lui Ptolemeu.

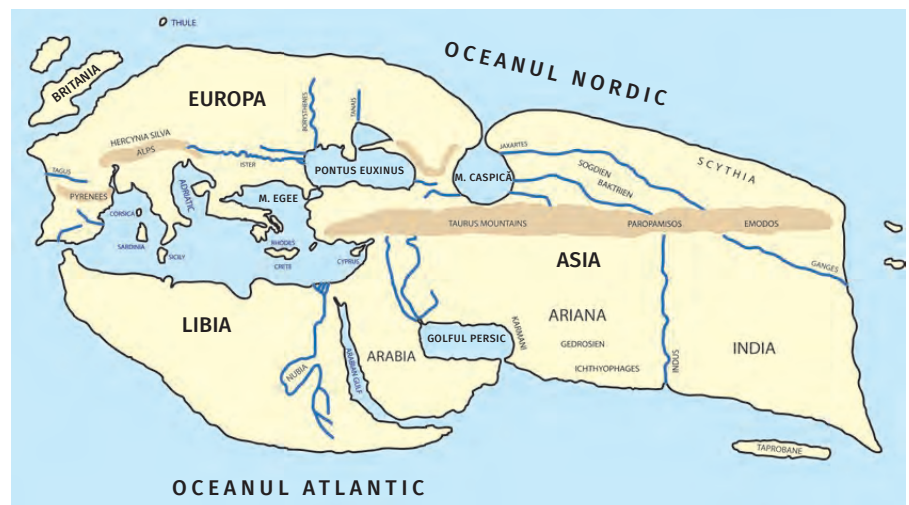
2. Compară Harta fizică a lumii din Micul Atlas Geografic de la sfârșitul manualului cu harta lui Eratostene.

Harta lumii în reprezentarea lui Ptolemeu (sec. II d.Hr.).

Harta lui Ortelius (1570).

Harta lui Eratostene.

Harta politică a lumii

Harta politică a lumii cuprinde statele existente pe Glob. În prezent sunt 193 de țări membre ale Organizației Națiunilor Unite (ONU). Statul este o unitate administrativ-politică, având următoarele componente: teritoriu delimitat de frontiere, populație, formă de guvernământ. Orice stat are o capitală, în unele cazuri două sau trei.

CLASIFICAREA STATELOR DUPĂ SUPRAFAȚĂ

cele mai întinse:	Federația Rusă (17 mil. km ²) – urmat de Canada, China etc.
cele mai puțin întinse:	Vatican (0,44 km ²) – urmat de Monaco, Nauru etc.

CLASIFICAREA STATELOR DUPĂ POPULAȚIE

cele mai populate:	China (1,4 mld. locuitori) – urmat de India, SUA etc.
cele mai puțin populate:	Vatican (825 locuitori) – urmat de Tuvalu, Nauru etc.

CLASIFICAREA STATELOR DUPĂ FORMA TERITORIULUI

compacte:	România, Polonia, Cehia
fragmentate cu insule/arhipelaguri:	Grecia, Japonia, Indonezia
alungite de-a lungul paralelelor (SUA, Canada), meridianelor (Chile, Argentina)	
perforate:	Italia, cu enclavele Vatican și San Marino; Africa de Sud cu Lesotho

CLASIFICAREA REPREZENTĂRIILOR CARTOGRAFICE DUPĂ CONȚINUT

hărți generale	pe care apar elemente legate de relief, hidrografie, așezări, drumuri etc.
hărți speciale:	hărți fizice – de exemplu, a vegetației, a hidrografiei etc.
	hărți politice – cu state, capitale, orașe importante
	hărți economice – de ex., a resurselor, a industriei etc.

Știi că...

- Nauru este un mic stat insular de pe Glob, având o suprafață de 21 km²?
- Africa de Sud are trei capitale: Pretoria, Cape Town și Bloemfontein?
- În câțiva ani populația Indiei va depăși populația Chinei?

Aplicație

Analizează Harta politică a Europei din Mic Atlas Geografic și precizează:

1. trei state insulare;
2. trei state traversate de Meridianul Greenwich;
3. două state compacte;
4. două state peninsulare;
5. un stat cu două capitale;
6. două țări care au ieșire la Oceanul Atlantic.

© Gabriel Dascălu

APLICAȚII PRACTICE

Exerciții de apreciere a distanțelor și suprafețelor pe suporturi cartografice clasice și/sau digitale

Harta este copia micșorată a lumii reale, o reprezentare bidimensională a unei suprafețe (pe hârtie sau digitală), utilă pentru localizarea diferitelor elemente geografice, atât naturale, cât și umane.

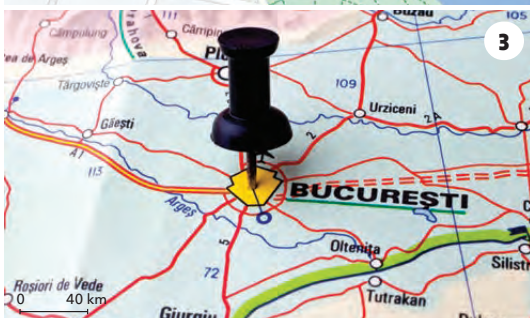
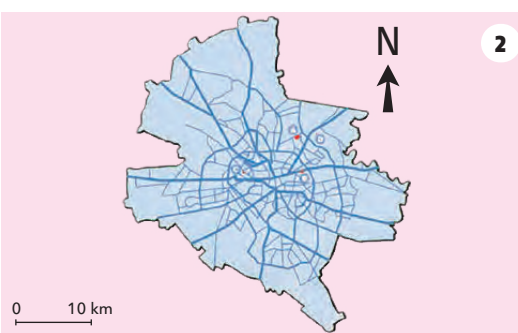
„Bătrâna” hartă, realizată pe piei de animale, papirus, pânză sau hârtie, a fost detronată în zilele noastre de harta digitală pe care oricine, cu un smartphone și o conexiune la internet, o poate accesa. Hărțile digitale sunt realizate cu ajutorul unor date colectate de la sateliți și transformate în imagini virtuale pe un computer.

În prezent, există aplicații cu ajutorul cărora poți afla instantaneu unde te afli și ce traseu trebuie

să urmezi pentru a te deplasa către un punct dorit. Se pot folosi cunoștințele de la matematică și la geografie, de exemplu, pentru a calcula scara hărții: relația dintre distanța reală și distanța măsurată pe hartă este redată ca un raport matematic.

Pasul 1	1:35 000 000
Pasul 2	$\frac{1}{35\,000\,000} = \frac{\text{distanța pe hartă (cm)}}{\text{distanța reală (km)}}$
Pasul 3	1 cm pe hartă = 35 000 000 cm în realitate
Pasul 4	1 cm pe hartă = 350 km

Observă și descoperă!

Analizează cele patru reprezentări cartografice.

1. Ce diferențe observi între reprezentările cartografice 1 și 4?
2. Ordonează descrescător cele patru imagini, după mărimea teritoriului din realitate reprezentat.

APLICAȚIA 1

Pe o hartă 1: 300 000, distanța dintre două localități măsurată cu rigla este de 4 cm.

Care este distanța reală în km? Alege răspunsul corect:

- a) 3 km
- b) 4 km
- c) 12 km
- d) 30 km

APLICAȚIA 2

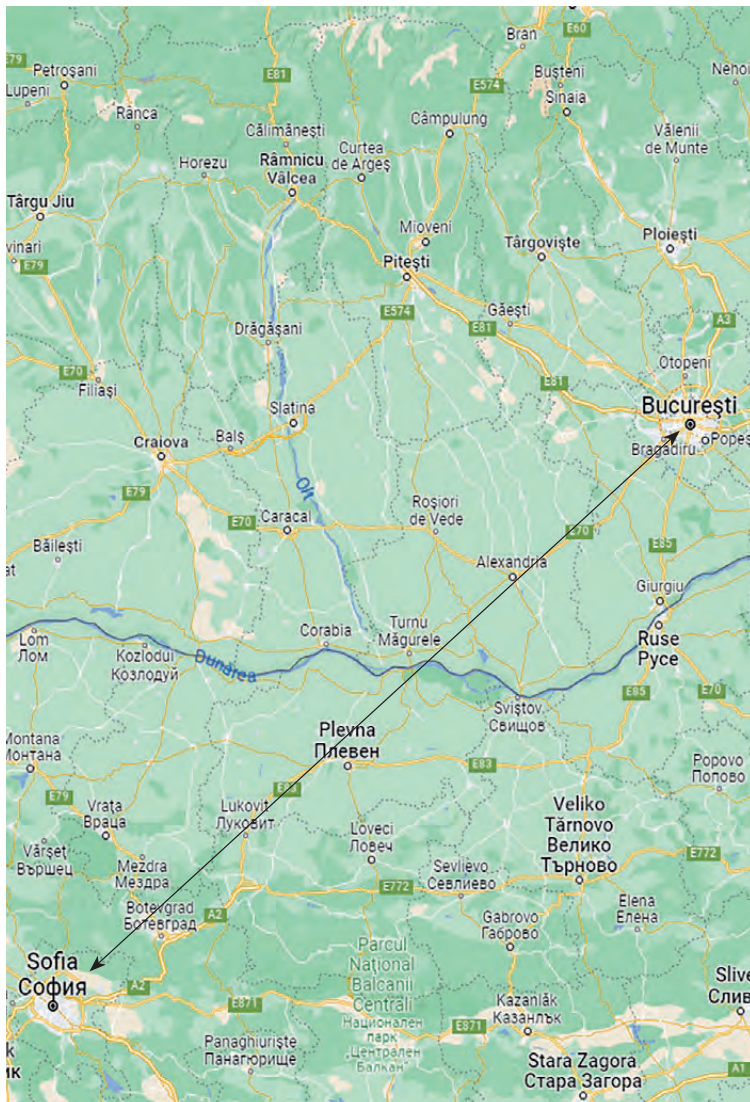
Scara unei hărți este de 1:400 000, iar distanța dintre două localități este de 32 km. Câți centimetri sunt pe hartă între cele două localități? Alege răspunsul corect:

- a) 4 cm
- b) 8 cm
- c) 12 cm
- d) 16 cm

APLICAȚIA 3

Distanța în linie dreaptă dintre București și Sofia este de 294 km. Aceeași distanță măsurată pe o hartă este de 14 cm. Ce scară are harta? Alege răspunsul corect.

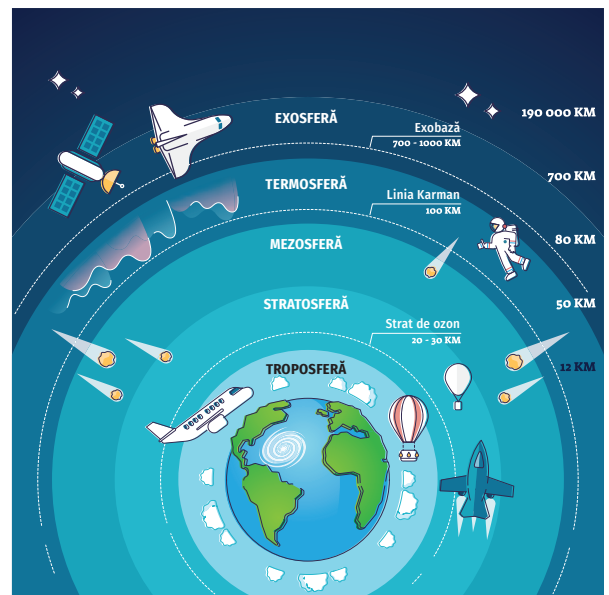
- a) 1:14 000
- b) 1:294 000
- c) 1: 2 100 000
- d) 1: 4 116 000

Fragment de hartă Google Maps.

Sateți cartografiază suprafața terestră.

Amplasarea sateliților în atmosfera Pământului.

APLICAȚIA 4

Ela vrea să organizeze o vânătoare de comori în apartamentul unde locuiește, dar pentru această „aventură” are nevoie de un plan al locuinței. Pe o coală de hârtie cu dimensiunile $L = 40\text{ cm}$ și $l = 24\text{ cm}$ a realizat schița camerei.

a) Ce perimetru are apartamentul în care locuiește Ela?

b) La ce scară a realizat planul?

APLICAȚIA 5

Pe planul alăturat este reprezentat cartierul în care locuiesc două colege, Ana și Maria.

a) Ana vrea să o viziteze pe Maria. Cum calculează distanța reală pe care o are de parcurs între locuințele lor? Măsoară cu o riglă distanța pe plan dintre cele două locuințe; citește scara la care este realizat planul; află cât reprezintă 1 cm de pe hartă în realitate.

b) Maria trebuie să cumpere legume și fructe. Care este drumul cel mai lung până la magazin, pe care îl poate face trecând o singură dată prin același loc? Dar cel mai scurt? Descrie, pe scurt, traseele precizând străzile străbătute. Calculează lungimea reală a fiecărui traseu.

c) La sfârșitul programului de școală, cele două fete obișnuiesc să se plimbe în jurul parcului. Ce distanță reală străbat ele în fiecare zi? Dar în cele cinci zile de școală? Cum ar putea să afle mai rapid această distanță?

d) Dă un titlu planului și realizează legenda.

Vocabular

cartografie – disciplină care studiază metodele și tehnica de întocmire și folosire a hărților.

Știi că...

GPS-ul (prescurtare de la Global Positioning System) a fost dezvoltat inițial de către Departamentul Apărării al SUA pentru a fi utilizat de armată, cu scopul de a furniza date meteorologice pentru misiuni militare? Un sistem de peste 30 de sateliți de navigație care înconjoară Pământul oferă unui receptor GPS din smartphone-ul tău semnale. Odată ce receptorul calculează distanța de la patru sau mai mulți sateliți GPS, poate determina unde te afli.

Portofoliu

Conectează-te cu ajutorul contului de gmail la aplicația Google My Maps.

- Realizează pe hartă traseul pe care te deplasezi zilnic de acasă la școală.
- Calculează distanța pe care o străbați zilnic de acasă la școală în km.
- Delimitează cartierul cu ajutorul instrumentului de desen al aplicației și citește suprafața afișată pe ecran.

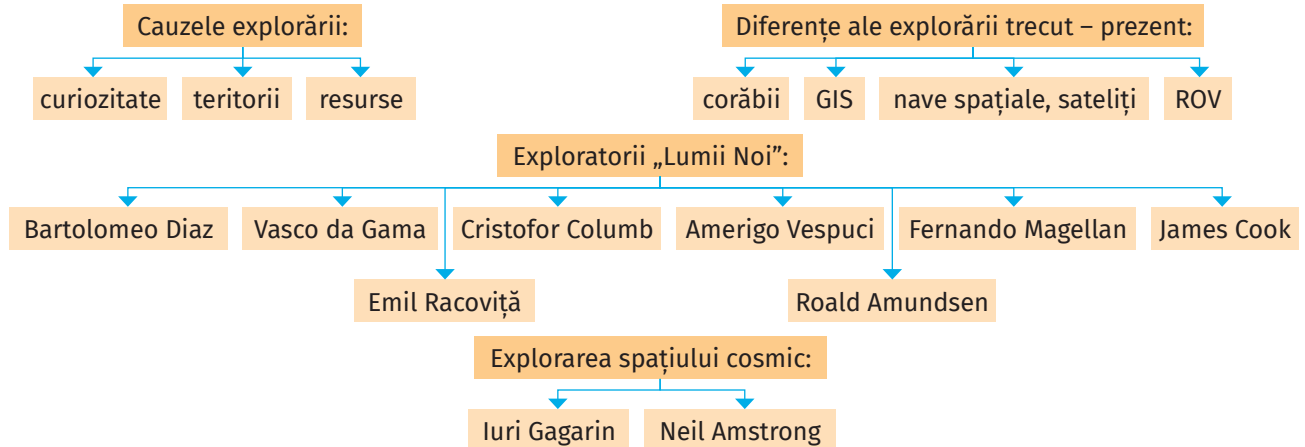
Hărți digitale GPS/Smartphone.

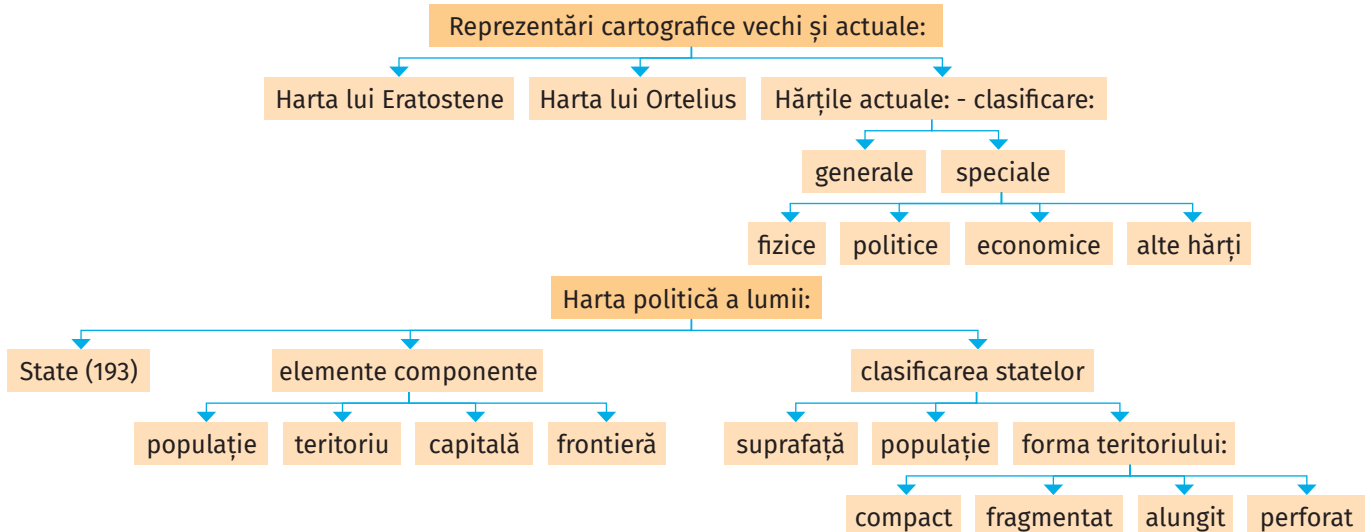
RECAPITULARE

Cunoașterea lumii în care trăim

1. Repere ale cunoașterii Terrei – de la marile descoperiri geografice la explorarea modernă.

2. Continente și țări. Harta politică a lumii.

3. Aplicații practice: Exerciții de apreciere a distanțelor și suprafețelor pe suporturi cartografice clasice și/sau digitale.

Scara hărții: numerică (1:400 000)   grafică   directă (1cm=4)

Aplicații practice ale hărții: planul casei   planul cartierului

Fișa de observare a comportamentului.

Comportamentul	Puțin	Așa și așa	Mult
Am fost atent la lecție.			
Am urmărit indicațiile profesorului.			
Am realizat sarcinile primite.			

Comportamentul	Puțin	Așa și așa	Mult
Am întrebat profesorul când am avut nelămuriri.			
Am lucrat împreună cu colegii.			

Populația Terrei: evoluția numerică, răspândirea geografică, diversitatea umană, mobilitatea teritorială

Cuvinte-cheie

• evoluție numerică • factori fizico-geografici • factori economici • factori istorici • densitatea populației

CAUZELE EXPLOZIEI DEMOGRAFICE DE DUPĂ ANUL 1960

inovațiile din sistemul medical au determinat o creștere a speranței de viață

scăderea mortalității

creșterea nivelului de trai

îmbunătățirea calității vieții

Vocabular

bilanț natural – diferența dintre valorile natalității și mortalității.

explozie demografică – creșterea accelerată a populației Globului.

speranță de viață – durata medie a vieții unei persoane.

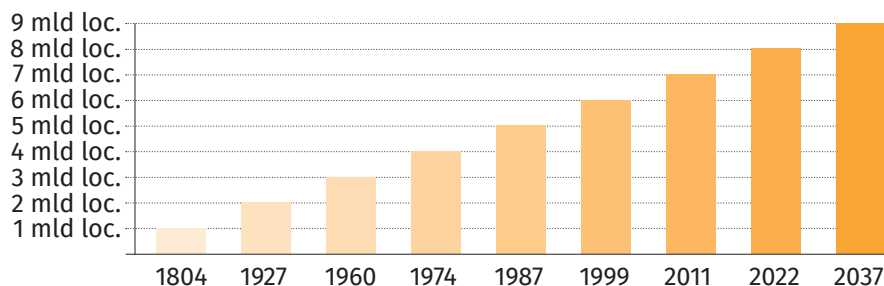
Evoluția numerică și răspândirea geografică a populației pe Terra

Evoluția populației pe Terra are o istorie îndelungată care a debutat acum 2 milioane de ani în Africa, Asia și Europa. Evoluția omului a fost influențată de adaptarea sa la condițiile mediului de viață. De-a lungul timpului, populația Globului a înregistrat diferențieri privind rata de creștere, astfel încât primul miliard a fost atins în anul 1804, iar al doilea miliard s-a înregistrat în anul 1927, la un interval de 123 de ani, iar al 8-lea miliard a fost atins în anul 2022.

Observă!

EVOLUȚIA NUMERICĂ A POPULAȚIEI GLOBULUI

Creșterea speranței de viață.

FACTORI CARE INFLUENȚEAZĂ RĂSPÂNDIREA GEOGRAFICĂ A POPULAȚIEI PE TERRA

factorii naturali: clima, apa, relieful, vegetația, solurile fertile

factorii istorici: migrația locuitorilor, conflictele militare

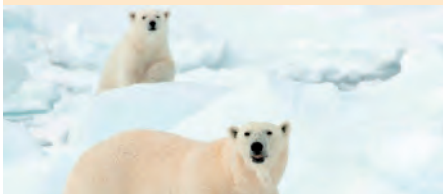
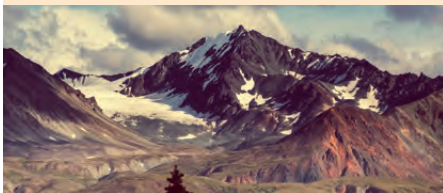
factorii demografici: natalitatea, mortalitatea, bilanțul natural

factorii socio-economiци: dezvoltarea științei și tehnologiei, dezvoltarea regiunilor industriale

Densitatea populației reprezintă raportul dintre numărul de locuitori și suprafața teritoriului. Pe continente cea mai mare valoare a densității populației se înregistrează în Asia, urmată de Europa, iar cea mai mică densitate este în Australia.

DENSITATEA POPULAȚIEI ÎN FUNCȚIE DE REGIUNI

Pe baza imaginilor de mai sus, identifică spațiile geografice cu densități reduse ale populației.

Știi că...

- Statul cu cea mai ridicată valoare a densității populației de pe Glob este Monaco, respectiv 18 900 loc/km²?

Monte Carlo, statul Monaco.

- Statul cu cea mai mică valoare a densității populației de pe Glob este Mongolia, respectiv 1,8 loc/km²?
- Peste 60% din populația Terrei este concentrată în Asia?

Formula de calcul pentru densitatea populației:

$$D = \frac{P}{S} \text{ (locuitori/km}^2\text{)}$$

Sarcini de lucru

1. Explică de ce populația este redusă în regiunile deșertice.
2. Explică influența reliefului în răspândirea geografică a populației pe Glob.
3. Calculează densitatea medie a populației pentru localitatea natală. Numește doi factori favorabili pentru atragerea locuitorilor în satul/orașul tău.
4. Precizează două cauze care au contribuit la creșterea populației pe Terra, după anul 1960.

Cuvinte-cheie

• structură rasială • structură lingvistică • structură confesională • structură pe grupe de vârste • migrație • imigranți • emigranți

Cupluri naționale din Europa, Asia și Africa.

Vocabular

demografie – știința care se ocupă cu studiul populației.

bilanț migratoriu – diferența dintre numărul de imigranți și emigranți.

bilanț total – suma dintre bilanțul natural și bilanțul migratoriu.

Diversitatea umană

Pe Glob există o diversitate umană evidențiată prin structurile rasiale, etnice, lingvistice, confesionale, pe grupe de vârstă și sex. De-a lungul timpului au existat schimbări ale acestor structuri, începând de la apariția omenirii pe Terra și până la perioada actuală.

STRUCTURA DIVERSITĂȚII UMANE

1

STRUCTURA RASIALĂ:

rasa europeană/caucaziană • rasa mongoloidă/asiatică
rasa ecuatorială/africană

STRUCTURA LINGVISTICĂ:

• indo-europeană – Europa, America, Australia
• sino-tibetană – Asia de Est
• uralo-altaică – Asia Centrală și de Vest
• semito-hamitică – Asia de Sud-Vest, Africa de Nord.

2

3

STRUCTURA CONFESIONALĂ

• creștinismul: Europa, America, Australia
• islamismul: Asia de Sud-Vest, Africa de Nord
• budismul: Asia de Sud-Vest
• hinduismul: Asia de Est și Sud-Est
• iudaismul: religia poporului evreu
• religii indigene: Africa, America de Sud, Oceania

STRUCTURA PE GRUPE DE VÂRSTE

• tinerii (0-15 ani)
• adulții (16-65 ani)
• vârstnicii (peste 65 ani)

4

Observă și descoperă!

Analizează imaginea alăturată și identifică particularități ale raselor umane.

Mobilitatea teritorială a populației

Deplasarea locuitorilor dintr-o regiune în alta se numește **mi-grație**. Cauzele care au contribuit la mișcarea populației dintr-un anumit teritoriu sunt: naturale, economice, politice, demografice. Persoanele care pleacă din țara de origine se numesc **emigranți**, iar persoanele care se stabilesc în altă țară se numesc **imigranți**.

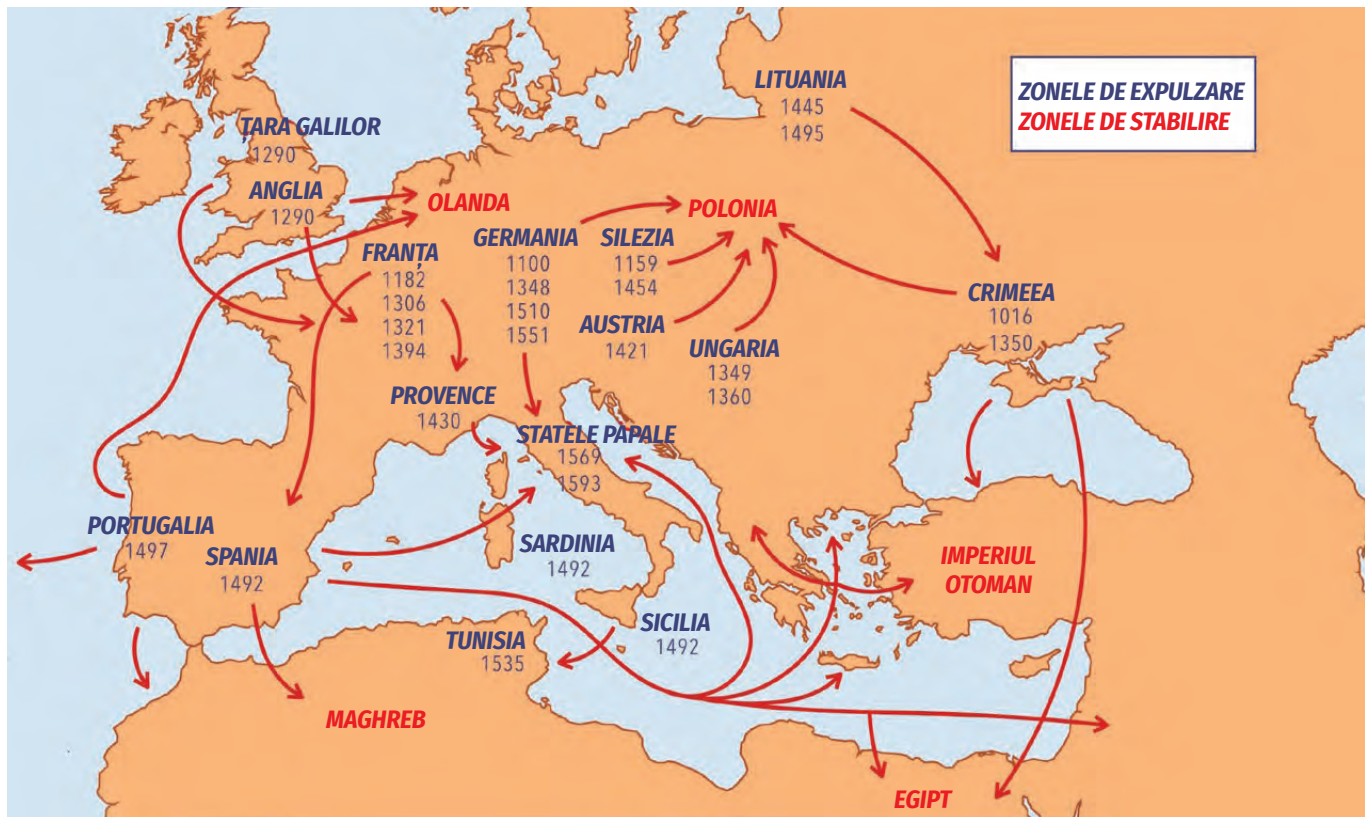

Sarcini de lucru

1. Explică prin două argumente diversitatea confesională din Asia.
2. Numește doi factori care au influențat migrațiile actuale.
3. Realizează pentru localitatea ta o prezentare **multimedia** cu titlul *Diversitatea umană în orizontul local*. Consultă pagini de internet, realizează fotografii cu diverse aspecte din localitate și videoclipuri în care să stai de vorbă cu câteva persoane (familie, vecini etc.).

Atenție! Videoclipul să nu depășească 3 minute!

Studiază harta cu atenție! Amintește-ți ce ai învățat la orele de istorie în clasa a V-a. Ce fel de cauze crezi că au fost la originea mi-grației evreilor?

Expulzarea evreilor (1001–1600).

Știi că...

- Europa se confruntă cu fenomenul de îmbătrânire demografică?
- Peste 800 de milioane de oameni nu au acces la apă potabilă?
- Una dintre cele mai vechi religii din lume este hinduismul?

Zeul hindus Ganesha.

- Religia care are cei mai mulți adepți este creștinismul?

Așezările omenești – forme de locuire și diferențieri teritoriale

Cuvinte-cheie

- sate adunate, răsfrate, risipite, liniare, compacte;
- sat stup, kraal, izbă, palafite, iurtă, iglu.

Iglu

Observă și descoperă!

1. Precizează ce fel de forme de locuire sunt redată în imagini.
2. Alege imaginea cu care se aseamnă cel mai mult localitatea în care trăiești. Justifică alegerea.
3. Identifică diferențele și asemănările dintre formele de locuire redată în imagini.

Așezările sunt locuri unde oamenii și-au dezvoltat locuințe, construcții diferite ca dimensiune și scop, care alcătuiesc un mediu de viață umană.

Cele mai vechi forme de locuire au fost întemeiate de vânători și culegători (peșterile). Pe măsură ce uneltele și obiectele s-au perfecționat, iar locuitorii și-au schimbat modul de viață, acestea au devenit din ce în ce mai mari și mai complexe (orașele).

Așezările rurale

Așezările omenești se împart în două categorii, în funcție de mărime, complexitate și specificul fiecăreia:

- așezări rurale (cătune, sate)
- așezări urbane (orașe).

Așezările rurale sunt adesea mici și au densități reduse de locuințe și populație, fiind concentrate în jurul unei resurse naturale precum: râurile, pădurile, regiunile de coastă sau terenurile agricole fertile.

AȘEZĂRILE RURALE

Forma de locuire	ferma	cătunul	satul		
Satele în România	risipite	adunate	răsfrate		
În alte regiuni ale lumii	stup	kraal	izbe	iurte	palafite

Vocabular

iglu – locuință construită din blocuri de gheață.

Diferențieri teritoriale

Pe suprafața Terrei, așezările rurale au apărut în forme diferite: de la locuințe simple (corturi, iglu) la ferme unice izolate (specifice continentului american), cătune (grup de gospodării țărănești cu un număr mic de locuitori) până la sate mari dezvoltate în jurul bisericilor, castelelor sau cetăților.

Aspectul lor diferit este dat de: terenul unde sunt localizate, materialele folosite la construcția locuințelor, ocupațiile și numărul locuitorilor.

a. stup/cuib: case din piatră (frecvent albă), lipite între ele, cu aspect compact, specific regiunilor de coastă mediteraneene

b. kraal: așezare temporară a crescătorilor de vite în Africa de Sud; colibe sunt dispuse în cerc

c. izbă: locuință construită din bușteni, specifică zonei rurale împădurite a Câmpiei Europei de Est și dincolo de Ural, până în Siberia

d. iurtă: locuință temporară, un fel de cort pe stâlpi de lemn, acoperită cu piele, păsă sau textile țesute manual, specifică Asiei Centrale

e.,f. palafit: construcție ridicată pe piloni deasupra solului sau apei, ca protecție împotriva inundațiilor; specifică Asiei de Sud-Est și de-a lungul fluviilor Amazon, Orinoco

Știi că...

În 2022 localitatea Rășinari a fost pe lista Organizației Mondiale a Turismului cu satele care promovează turismul durabil?

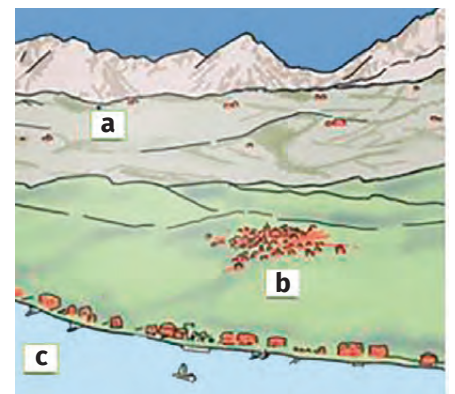
Observă și răspunde!

1. Găsește cinci cuvinte-cheie ascunse în careul de litere.

Satele pe Glob

J	F	N	J	W	B	U	M	W	N	J	S
W	D	G	P	A	L	A	F	I	T	E	T
T	O	E	I	N	Y	I	G	L	U	G	U
R	O	P	A	K	R	A	A	L	Y	L	P
U	K	Z	A	D	U	N	A	T	E	Y	R
U	Y	L	X	I	Z	B	A	R	B	U	D
Y	B	I	R	I	S	I	P	I	T	E	Y
T	S	A	L	B	M	S	A	Q	Z	L	R

2. Pe desenul de mai jos sunt reprezentate tipuri de așezări rurale. Identifică fiecare tip de așezare/sat pentru fiecare dintre ele. Consultă și schema detaliată a tipurilor de sate din manualul digital, pagina 24.

Sarcini de lucru

I. Completează în caiet spațiile libere cu informația corectă:

1. Cea mai veche formă de locuire este ...
2. Albul este predominant pentru locuințele din regiunea ...
3. Materialul de construcție dominant în satele cu izbe este ...
4. În regiunile cu precipitații bogate, unde inundațiile sunt frecvente, casele sunt construite pe ...

II. Compară satul stup cu satul kraal. Găsește două deosebiri referitoare la localizare și structura locuințelor.

III. Explică de ce în Asia Centrală iurtele tradiționale nu sunt construite din piatră.

Orașul Târgu Jiu, România.

Orașul Canberra, Australia.

Așezările urbane

Orașele sunt mai dezvoltate economic și mult mai populate decât satele. Cele mai multe s-au dezvoltat din cetăți, piețe și târguri (Târgu Jiu), sate, lăcașuri de cult (Mecca), exploatări miniere sau au fost construite din temelie, în urma unor decizii politice (capitale precum Canberra, Brasília).

Viața în oraș are multe beneficii, oferind locuri de muncă, școli de toate nivelurile, activități culturale, servicii, sisteme de transport variate. Organizarea cuprinde o zonă centrală (cea mai veche parte a orașului), cartiere de locuit și, spre periferie, zone industriale și depozite. Ca urmare a localizării, activităților economice variate (industrie, transporturi, turism, servicii), tradițiilor, culturii locale, orașele au mărimi, aspect și importanță diferite.

FORME DE AGLOMERARE URBANĂ

orașul propriu-zis	bine conturat față de regiunile înconjurătoare
metropola	oraș cu peste 1 milion de locuitori
aglomerația urbană	se formează când orașul „se revarsă” dincolo de limitele sale, acaparând spațiile rurale din jur (Moscova, Cairo, Istanbul, Seul etc.)
megalopolisul	format din unirea mai multor orașe mari, suburbii, cu populație de ordinul zecilor de milioane; ocupă un spațiu de sute de kilometri: Boswash, San-San în (SUA), Tokaido (Tokyo-Yokohama în Japonia), megalopolisul brazilian (Sao Paulo-Rio de Janeiro-Belo Horizonte)

Observă și descoperă!

Analizează harta de mai jos, pe care sunt marcate principalele orașe ale Lumii. Ajută-te de o hartă politică a Lumii pentru a identifica un mare oraș pe fiecare continent, apoi află din ce categorie face parte: între 1–5 mil. loc., între 5–10 mil. loc., peste 10 mil. loc.

Harta principalelor orașe ale Lumii.

Problemele orașelor

Pentru unii oameni, orașele reprezintă triumful progresului asupra naturii. Ceea ce a fost cândva câmp sau pădure este acoperit cu asfalt și clădiri, iar mașinile domină peisajele urbane. Au fost distruse habitate de plante, animale și orașele continuă să amenințe prin extindere, ecosisteme fragile, cum ar fi: pădurile tropicale, deșerturile, văile râurilor și zonele muntoase. Calitatea aerului, apei, solului și vegetației naturale a fost modificată profund. Orașele mari sunt „insule de căldură” (au cu 3°–6° C mai mult decât zonele din jur), sunt mari consumatoare de apă și produc munți de gunoaie.

Știi că...

- Primele orașe au apărut în urmă cu aproximativ 7500 de ani în Mesopotamia și se bazau pe meșteșuguri, agricultură și comerț?
- Mai mult de jumătate din populația Globului trăiește în mediul urban, iar până în 2050 procentul va crește la 70%?
- Tokyo este cel mai populat oraș din lume, cu peste 38 de milioane de locuitori?

Observă și descoperă!

Imaginea de mai sus sugerează specificul a două așezări: urbană și rurală.

Cum crezi că este viața unui locuitor de la sat, față de viața unuia dintr-un oraș mare?

Sarcini de lucru

I. Completează în caiet spațiile libere cu informația corectă:

1. Cele mai numeroase orașe cu peste 10 milioane de locuitori sunt pe continentul numit... .

2. Un spațiu urban extins, care se desfășoară pe sute de kilometri, se numește ... .

3. Orașul cu o populație de peste 1 milion se numește ... .

4. Pe teritoriul Japoniei se află megalopolisul numit ...

II. Găsește trei orașe cu peste 10 milioane de locuitori ascunse în careul de litere alăturat.

C	S	Z	D	C	M	S	Y	J	G
I	I	E	A	T	U	A	H	B	N
V	H	I	U	O	M	W	U	G	I
G	R	L	Y	L	B	V	A	V	J
O	U	K	E	T	A	N	K	Q	I
I	O	U	N	D	Y	B	C	V	E
T	S	H	A	N	G	H	A	I	B
S	O	G	A	L	E	Z	S	Q	G
I	S	T	A	N	B	U	L	V	U
V	X	W	A	T	R	A	K	A	J

Ce diferențiază orașele din imagini? Ce activități pot desfășura locuitorii lor? De ce fel de servicii pot beneficia? Consultă tabelul din manualul digital.

Portofoliu

Cum crezi că vor arăta orașele viitorului? Descrie într-un text scurt „Orașul meu din viitor”.

Resursele naturale și valorificarea acestora

Vocabular

biomasă – sursă de energie regenerabilă care cuprinde materia organică, deșeurile obținute din agricultură, iar prin fermentarea lor se obține biogazul.

centrale eoliene – obțin energie electrică prin forța vântului.

Cuvinte-cheie

• resursele de subsol • resurse de suprafață • resurse convenționale • resurse neconvenționale • centrale.

Din cele mai vechi timpuri, omul a folosit resursele pe care natura i le-a oferit, începând de la lemn, prima sursă de energie, utilizat inițial pentru încălzire. Creșterea populației, Revoluția industrială din secolele XVIII–XIX și dezvoltarea tehnologiei au determinat exploatarea resurselor la scară planetară.

TIPURI DE RESURSE

Resursele de subsol

- **resurse energetice** (combustibili fosili: cărbuni, petrol, gaze naturale etc.) și minereuri radioactive (uraniu)
- **minereuri feroase:** de fier, de mangan etc.
- **minereuri neferoase:** ale metalelor prețioase (aur, argint, platină), ale metalelor colorate (cupru, plumb, zinc etc.), ale metalelor ușoare (bauxita)
- **resurse nemetalifere:** sare, sulf
- **roci de construcție:** marmură, calcar, granit, nisip, argilă, andezit etc.

Resursele de suprafață

- solurile fertile • apa • pădurile
- pășunile și fânețele naturale

Resurse convenționale/epuizabile

- cărbuni, petrol, gaze naturale, roci de construcție, uraniu etc.

Resurse neconvenționale/inepuizabile

- căldura solară, forța vântului, mișcările apelor oceanice (valurile, mările, curenții marini), apele geotermale, biomasa.

Nisip

Observă și descoperă!

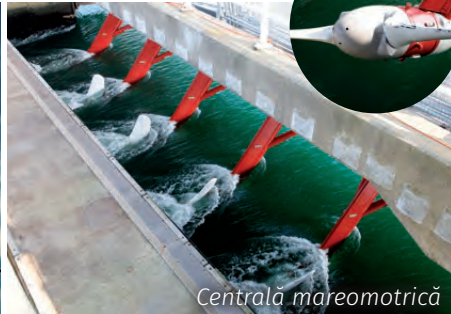
Analizează imaginile de mai sus și grupează-le pe două categorii: resurse de subsol și resurse de suprafață.

Observă și aplică!

Precizează resursa neconvențională/inepuizabilă valorificată în fiecare dintre imaginile de mai jos.

Panouri solare

Centrală mareomotrică

Centrale eoliene

Centrală geotermală

Valorificarea resurselor naturale a devenit o necesitate pentru activitatea omului, acestea fiind prelucrate în diferite ramuri ale economiei, respectiv industrie, agricultură, transporturi.

1. Petrolul este un combustibil fosil exploatat de la mari adâncimi. Prin rafinarea acestuia se obțin benzina, motorina, kerosenul. De asemenea, este materia primă folosită pentru fabricarea maselor plastice, medicamentelor etc. Țările cu cele mai importante exploatări de petrol sunt cele din zona Golfului Persic (Arabia Saudită, Oman, Emiratele Arabe Unite etc), Federația Rusă etc.

2. Cărbunele este o resursă energetică formată cu milioane de ani în urmă și este un bun combustibil folosit în termocentrale pentru producția de energie electrică sau termică. Țări cu resurse însemnate de cărbuni sunt: Federația Rusă, China, SUA, Germania, Ucraina etc.

3. Apa este utilizată pentru irigații, obținerea energiei electrice în hidrocentrale, pentru consumul casnic etc.

4. Rapița și maniocul sunt culturi agricole din care se obțin combustibili similari cu benzina sau motorina.

Sarcină de lucru

Explică prin două argumente avantajele utilizării centralelor solare. Caută informații pe Internet.

Știi că...

- Cel mai mare parc eolian terestru din Europa se află în Dobrogea?

- Petrolul se va epuiza în aproximativ 40 de ani?

- Cel mai mare zăcămint de aur din Europa se află în Munții Apuseni?

- București a fost prima capitală din lume iluminată cu petrol lampant în anul 1857?

Proiect de grup

Realizați în echipe de doi-patru colegi un poster cu titlul *Valorificarea resurselor naturale din localitatea mea*. Materiale necesare pentru realizarea posterului: carton, fotografiile de pe internet sau din colecția personală, creioane colorate, markere.

Fiți creativi și originali!

Expuneți posterul colegilor de clasă și adăugați-l ca temă la portofoliu.

Domeniile activităților economice pe Terra: agricultura, industria, serviciile (caracteristici generale)

Ecologie și mediu,
natură și energie regenerabilă.

Economia unei țări poate fi împărțită în mai multe sectoare:

- **primar** – agricultura, pescuitul, mineritul și exploatarea forestieră;
- **secundar** – industria prelucrătoare, construcțiile;
- **terțiar** (servicii) – comerțul, transporturile și comunicațiile, turismul și alte activități care nu implică producția de bunuri;
- **cuaternar** (servicii bazate pe cunoștințe și tehnologie avansată) – cibersecuritate și servicii de inteligență artificială ș.a. În statele cu economii dezvoltate, ponderea serviciilor în realizarea veniturilor este mai mare în comparație cu industria sau agricultura.

AGRICULTURA este o ramură a economiei care are drept obiect cultivarea plantelor și creșterea animalelor.

- **Cultura plantelor** asigură hrana pentru oameni și animale, dar și materii prime pentru industrie.
- **Creșterea animalelor** (zootehnia) presupune creșterea bovinelor, ovinelor, caprinelor, cabalinelor, porcinelor, păsărilor (avicultura), viermilor de mătase (sericicultura), albinelor (apicultura), organismelor acvatice (acvacultura).

Agricultura ecologică este esențială pentru a asigura o alimentație sigură și sănătoasă oamenilor, fără a deteriora mediul natural.

TIPURI DE CULTURI DE PLANTE

cereale:	grâul, porumbul, orezul ș.a.
leguminoase:	fasolea, mazărea, linte, năutul ș.a.
legume:	roșii, ardei, vinete, castraveți ș.a.
plante cu tubercule:	cartoful, batatul, maniocul
plantele industriale:	bumbacul, inul, iuta sunt cultivate pentru fibrele lor, iar floarea-soarelui, soia, rapița, pentru uleiuri și alte substanțe; trestia de zahăr, sfecla de zahăr
plante furajere:	lucerna, trifoiul
plante medicinale	mușețel, aromatice (rozmarin, cimbru)
pomi fructiferi și vița-de-vie	mărul, părul, bananierul, portocalul ș.a.

Vocabular

acvacultură – creșterea unor specii de pești (somon, cod), crustacee (creveți, crabi), moluște (midii, scoici), alge;

batat – plantă perenă din țările calde, cultivată pentru tuberculele sale comestibile, bogate în amidon, vitamine și zahăr;

manioc – plantă erbacee tropicală, din ale cărei tubercule se extrage tapioca (făina folosită în patiserii).

Observă și descoperă!

Câmp cultivat cu porumb. Unitate GPS de navigație.

Colaj cu obiective turistice importante.

Transportul mărfurilor, folosind mijloace diverse.

Bovine crescute în fermă.

Termocentrala Rovinari.

1. Stabilește corespondența între fiecare imagine care redă un tip de activitate economică și sectorul din care face parte.

2. Precizează doi factori care pot afecta producția agricolă sau care pot limita arealul unor plante de cultură sau specii de animale. Explică influența fiecărui factor.

Lucrător din Asia la lucru pe câmpul de orez.

Tractor autonom 5G.

1. Observă cu atenție cele două imagini. Compară practicile agricole, având în vedere: tipul utilajelor agricole folosite; mărimea producției agricole ce poate fi obținută.

2. Cine sunt beneficiarii produselor agricole?

Cum poți obține compost?

Pașii pentru realizarea compostului

1. Alege un loc în grădină pentru compost și pregătește un recipient.
2. Aducă, alternativ, straturi de pământ, frunze și plante uscate, resturi de alimente.
3. Aducă apă și amestecă (să fie umed, nu ud).
4. Acoperă recipientul cu un capac, pentru a menține umiditatea.
5. Amestecă compostul periodic.

După câteva săptămâni, folosește compostul pentru a îmbogăți solul din grădină sau pentru a fertiliza plantele din ghivece.

Respectă fiecare pas și fotografiază etapele de realizare!

Sarcini de lucru

1. Precizează două aspecte prin care să susții importanța agriculturii ecologice.

2. Precizează două modalități de valorificare a culturilor agricole.

INDUSTRIA este o ramură a economiei care se ocupă cu extragerea resurselor naturale și transformarea în energie sau în produse care pot fi vândute consumatorilor și care pot fi utilizate în alte sectoare. Dezvoltarea industriei aduce beneficii economiei unei țări, contribuind la crearea de locuri de muncă și furnizarea de venituri, la creșterea calității vieții și la stimularea comerțului.

PRINCIPALELE COMPONENTE ALE INDUSTRIEI, ÎN FUNCȚIE DE SPECIFICUL ACTIVITĂȚILOR

Industria extractivă	cărbuni, petrol, gaze naturale, minereuri feroase și neferoase
Industria energiei electrice	produsă în hidrocentrale, termocentrale, centrale nucleare, eoliene, solare, mareo-motrice;
industria metalurgică	produce fontă și oțel, tablă, țevi ș.a. și prelucrează aluminiul, aurul, argintul, cuprul etc.
Industria chimică:	cuprinde carbochimia (fibre carbonice, diamante artificiale), petrochimia (cauciuc sintetic, mase plastice, fibre și fire sintetice), producția de îngrășăminte chimice, hârtie, medicamente;
Industria de echipamente industriale	produse electronice și electrotehnice, nave, autovehicule, aeronave, utilaje agricole ș.a.
Industria materialelor de construcție	ciment, var, cărămizi etc.
Industria lemnului:	chereștea, mobilier etc.
Industria bunurilor de larg consum	textilă, alimentară, pielărie, încălțăminte etc.

🔍 Observă și descoperă!

Ziare

Țevi de oțel

Vase din cupru

Mobilier școlar

Mostre de sticlă colorată

🗨️ Vocabular

resursele naturale – materiale de care oamenii au nevoie pentru a trăi: aer, apă, sol, lemn, animale, plante, gaze naturale, petrol, cărbuni etc.

1. Observă cu atenție imaginile. Denumeste subramura industrială care oferă bunurile materiale din imagini. Enumeră alte produse furnizate de subramura precizată.
2. Realizează harta conceptuală a activităților industriale, diferențiate după destinația produselor.

Există și riscuri ale dezvoltării industriei: emisii de gaze dăunătoare, deșeuri periculoase pentru sănătatea oamenilor sau pentru mediul înconjurător. Pentru a crește avantajele dezvoltării industriale, sunt necesare investițiile în tehnologii ecologice.

Mari concentrări industriale pe Glob.

© Gabriel Dascălu

Pe baza hărții de mai sus, precizează două concentrări industriale din Asia și două din America de Nord.

Știi că...

- Statele Unite ale Americii sunt cel mai mare consumator de energie electrică la nivel mondial?
- Cea mai mare hidrocentrală de pe Glob este Trei Defileuri din China, pe râul Yangtze?

Sarcini de lucru

1. Menționează două avantaje și două dezavantaje ale producerii energiei electrice în hidrocentrale.
2. Precizează o regiune de pe Terra cu mare potențial de valorificare a energiei solare. Argumentează alegerea, prin doi factori favorabili.

Turul galeriei

Grupați-vă în echipe. Realizați un poster în care să surprindeți principalele momente ale Revoluției industriale. Expuneți posterele și răspundeți întrebărilor adresate de colegi.

SERVICII: TRANSPORTURI. TURISM. COMERȚ

TRANSPORTUL înseamnă deplasarea persoanelor și a mărfurilor dintr-un loc în altul, printr-un mijloc de transport, pe diferite căi de comunicație. Acest domeniu economic stă sub semnul inovațiilor tehnologice, care obligă la o adaptare a dotărilor, devenind „motorul” dezvoltării tuturor activităților economice.

CLASIFICAREA CĂILOR DE COMUNICAȚIE

rutiere

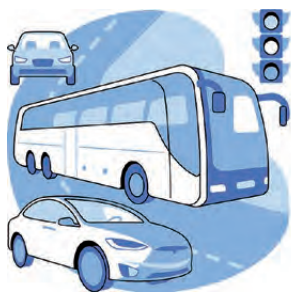
feroviare: de suprafață, suspendate, subterane

navale: maritime, fluviale

aeriene

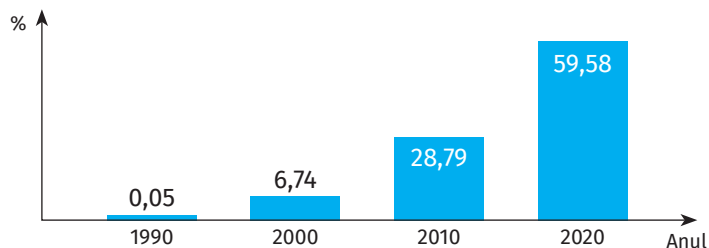
speciale: prin conducte, cabluri;

comunicațiile asigură transportul instantaneu al informațiilor (telefonie fixă și mobilă, radio, televiziune, Internet ș.a.)

Sarcini de lucru

Ponderea persoanelor care folosesc Internetul la nivel mondial (% din populație)

1. Precizează ponderea populației lumii care folosea Internetul în anul 1990.

2. Calculează cu cât a crescut ponderea populației lumii care folosea Internetul în 2020 față de 1990.

Observă și descoperă!

1. Ordonează cronologic mijloacele de transport numerotate de la 1 la 7.
2. Precizează perioadele istorice/secolele când au început să fie folosite.

1	2	3	4	5	6	7
vapor	bicicletă	autoturism	cal	avion	locomotivă cu abur	căruța cu cai

TURISMUL este deplasarea oamenilor în afara mediului lor obișnuit, cu scop recreativ, cultural, educațional, religios, de afaceri etc. Există numeroase obiective turistice în întreaga lume, cum ar fi Colosseum (Italia), Taj Mahal (India), Turnul Eiffel (Franța), Machu Picchu (Peru), Piramidele (Egipt) etc.

Sarcină de lucru

Stabilește corespondența dintre imagini și denumirile unora dintre cele mai vizitate obiective turistice din Lume:

a

b

c

1	Colosseum, Roma, Italia
2	Taj Mahal, Agra, India
3	Turnul Eiffel, Paris, Franța
4	Machu Picchu, Peru
5	Piramidele din Giza, Egipt
6	Biserica San Pietro, Vatican

d

e

f

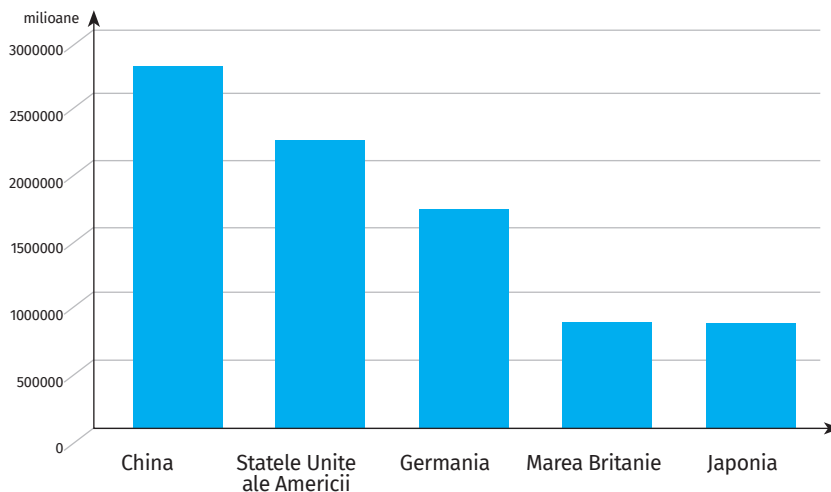
Știi că...

- Maglev este o tehnologie de transport feroviar, care permite trenurilor să se deplaseze, la viteze foarte mari, de peste 500 km/oră?
- Panamericana are 15 000 km și străbate fațada pacifică a continentelor americane, fiind cea mai lungă cale rutieră din lume?
- Transiberianul este cea mai lungă linie ferată din lume, de cca 9 300 km?
- Transfăgărășanul leagă Muntenia de Transilvania, traversând cei mai înalți munți din România – M. Făgăraș, are 151 km și atrage turiști din toată lumea?

Studii de caz

COMERȚUL este activitatea economică prin care produse și servicii sunt vândute sau cumpărate, pentru satisfacerea unor nevoi sau obținerea de venituri. Comerțul se practică din cele mai vechi timpuri. Odată cu apariția surplusului de produse agricole, au început schimburile, inițial sub forma trocului. Explozia schimburilor comerciale a început în perioada Marilor descoperiri geografice și continuă în zilele noastre.

Primele state exportatoare de bunuri și servicii.

1. Tokio este cea mai populată metropolă. Pentru a-și defășura activitățile zilnice, oamenii folosesc diverse mijloace de transport.
  - Investighează modul de organizare a rețelei de transport.
  - Propune două soluții de deplasare, astfel încât să se reducă poluarea mediului.

2. Precizează unde locuiești și ce fel de transport folosești pentru a te deplasa spre școală.
  - Identifică două probleme pe care le întâmpini pe traseu.
  - Propune două soluții pentru înlăturarea acestor probleme.

Efectele activităților umane asupra mediului și calitatea vieții

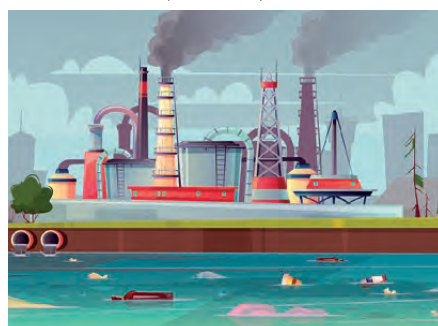
POLUAREA MEDIULUI

Pulberi emise de activități umane

Deșeuri pe țărm

Poluarea prin activități industriale

Vocabular

habitat – loc care oferă condiții corespunzătoare de viață pentru o anumită specie de plantă sau de animal.

poluat (a aerului, apelor, solului, fonică) – constă în impurificarea cu substanțe sau zgomot, care pot fi dăunătoare pentru om sau alte viețuitoare.

Activitățile umane modifică toate componentele mediului pe planeta noastră, iar efectele reduc calitatea vieții. Aceste schimbări sunt atât de mari, încât oamenii de știință au numit perioada de la începutul secolului al XVIII-lea și până în zilele noastre Antropocen, adică „epoca oamenilor”.

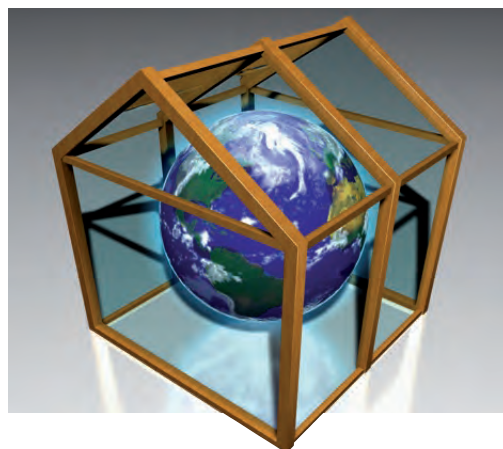
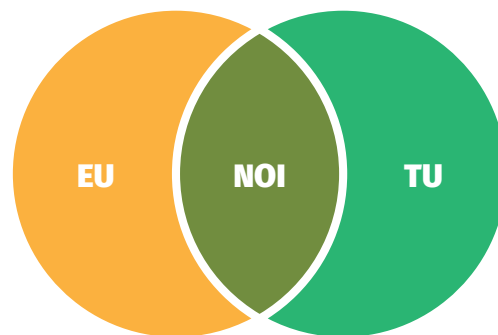
Încălzirea globală și schimbările climatice Încălzirea globală reprezintă creșterea treptată a temperaturii aerului, a oceanelor și a suprafeței terestre. Aceasta este urmată de modificări climatice, de schimbări în modelele de cădere a precipitațiilor, de evoluție a temperaturii, de acțiune a vântului ș.a. Drept urmare, se înregistrează inundații, secete, valuri de căldură, uragane, care forțază oamenii să părăsească regiunea de origine.

Sarcini de lucru

1. Completează diagrama Venn, alături de colegul de bancă. Identifică acțiunile comune pe care le desfășurați pentru a păstra un mediu sănătos pe Terra.

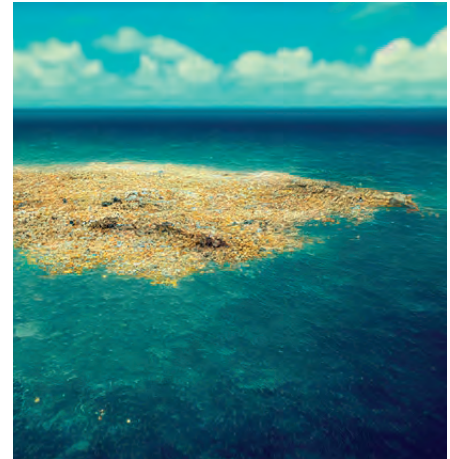
2. O seră este plină de ferestre care lasă lumina solară să intre, dar nu lasă căldura să scape. Explică „efectul de seră” pentru planeta noastră.

Reducerea biodiversității Vânătoarea, pescuitul, distrugerea habitatului prin extinderea așezărilor, terenurilor agricole, a rețelei de drumuri etc., poluarea și altele au provocat o scădere cu 60% a viețuitoarelor sălbatice, în doar 50 de ani.

Știi că...

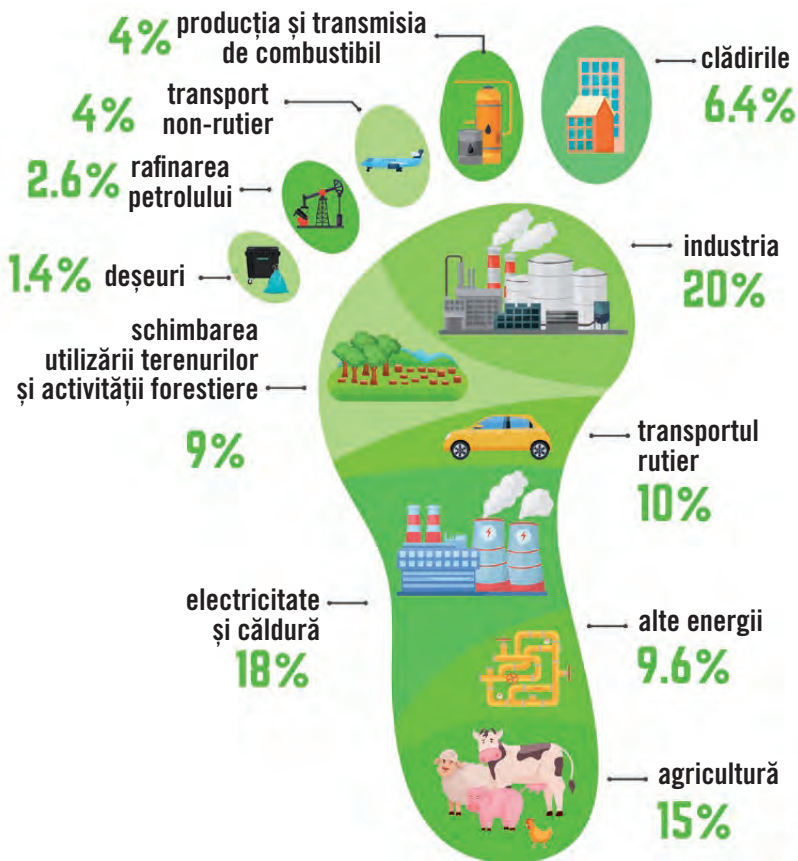
- Pentru a proteja mediul care susține viața, o țintă stabilită la nivel planetar este să limităm creșterea temperaturii medii, pe tot Globul, cu cel mult la 1,5°C față de perioada anterioară Revoluției industriale?
- În Oceanul Pacific s-au format insule de gunoi?

Sarcini de lucru

1. Precizează specii de plante sau animale care au dispărut în România. Menționează două măsuri pe care le pot lua oamenii pentru a reduce acest pericol.
2. Menționează două aspecte referitoare la rolul pădurii pentru menținerea echilibrului și susținerea vieții pe pământ. Explică fiecare rol al pădurii pe care l-ai menționat.
3. Pe baza imaginii de mai jos, identifică domeniile prin care oamenii, prin stilul de viață, contribuie la amprenta ecologică.

AMPRENTA DE CARBON

Emisii de gaze cu efect de seră ce corespund unor activități umane.

Observă și descoperă!

Caută forme de degradare a mediului în localitatea ta. Ce ți-ar plăcea să se schimbe, astfel încât orașul sau satul tău să devină „Verde”?

APLICAȚII PRACTICE

Analiza și interpretarea caracteristicilor demografice și de locuire din orizontul local și apropiat. Provocări locale în context mondial. Trasee turistice aplicate pe domenii de interes. Regiuni turistice

Analiza și interpretarea caracteristicilor demografice și de locuire din orizontul local și apropiat.

Fiecare sat sau oraș are propria sa poveste, iar descoperirea ei te poate ajuta să ai un sentiment de împlinire.

 Descoperă „povestea” satului/ orașului tău.
Cine crezi că te poate ajuta să descoperi? Familia, vecinii, căutărilor pe Google (site-ul localității,

fotografiile), funcționarii de la Primărie, cărțile, ziarele, fotografiile făcute de tine, dar mai ales curiozitatea și dorința ta de a explora.

Vocabular

provocare locală – problemă/situație specifică unei comunități.

context mondial – la scară globală.

Dorește-ți! Fii activ! Explorează! Ești gata de provocare?

- 1 NOTEAZĂ!**
Localitatea .....
Județul .....
Regiunea istorică .....
- 2 LOCALIZEAZĂ!**
Așezarea pe hartă.
- 3 CULEGE DATE!**
Suprafața localității.....
Vechimea.....
Număr locuitori.....
Plecați/veniți anul trecut.....
Etnia.....
Limba vorbită.....
Religia.....
Ocupația.....
- 4 FOTOGRAFIZĂ, DESENEAZĂ, NOTEAZĂ!**
Top 3 locuri interesante
- 5 FINALIZEAZĂ ȘI DISTRIBUIE!**
Dă un nume „poveștii” tale. Fă o copertă atractivă! Distribuie familiei, colegilor, prietenilor povestea scrisă de tine!

Provocări locale în context mondial

Viețuitoarele există pe planetă de sute de milioane de ani și vor exista multă vreme de aici înainte. Ele nu produc gunoi. Deșeurile unei specii sunt hrana alteia, iar când mor, nutrienții se întorc în sol – într-un cerc al vieții. Oamenii risipesc resurse: „produc-folosesc/consumă-aruncă” și poluează planeta.

Aceste comportamente nu pot continua la nesfârșit, vom rămâne fără resursele din care să producem lucruri noi și vom otrăvi mediul cu deșeuri toxice.

Crezi că ar exista un mod prin care să reducem risipa și poluarea?

Dă viață lucrurilor uzate!

Fă-ți „Mica grădină de pe pervaz”!

Ai nevoie de: cutii de conserve, peturi sau alte recipiente refolosibile goale și curate; vopsea, etichete, ierburi preferate sau pachete cu semințe; pământ pentru ghiveci și... răbdare. Pentru fertilizarea plantelor folosește compostul obținut de tine. Apoi, fotografiază, popularizează!

Destinații turistice pe Terra

Trasee turistice aplicate pe domenii de interes.

Călătorește în jurul lumii și întocmește un ghid de călătorie!

Pasul 1: Alege pe hartă destinații care îți stârnesc interesul. Grupează-le pe domenii de interes, așa cum apar ele în legenda hărții.

Pasul 2. Stabilește: un punct de plecare, obiectivele de vizitat și destinația finală.

Pasul 3. Informează-te cu ce fel de mijloace de transport poți călători pe traseu, către destinațiile alese.

Pasul 4. Întocmește o „carte de vizită” a fiecărui obiectiv cu: date geografice, o scurtă descriere, noutățile culinare pe care le vei gusta, activitățile de care te vei putea bucura.

Regiuni turistice

Turismul oferă multe beneficii unei țări (locuri de muncă, bani la buget, încurajează activități economice diversificate), dar are și impact negativ. Unele locuri sunt atât de populare încât sunt în pericol de a fi deteriorate sau chiar distruse de numărul mare de vizitatori.

Turul galeriei

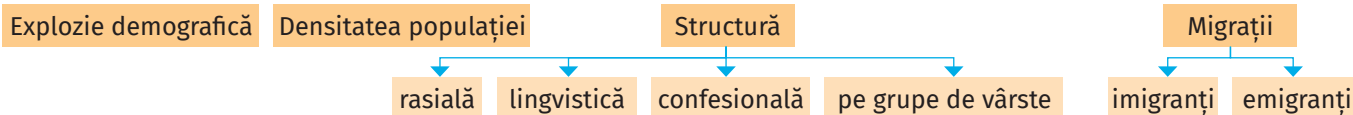
Lucrează în echipă!

Alege o regiune delimitată pe harta alăturată. Informează-te de pe Internet despre patru obiective turistice din regiune. Realizează o descriere succintă a fiecărui obiectiv. Scrie patru reguli de comportament pentru turiști, prin care să urmărești protejarea obiectivelor.

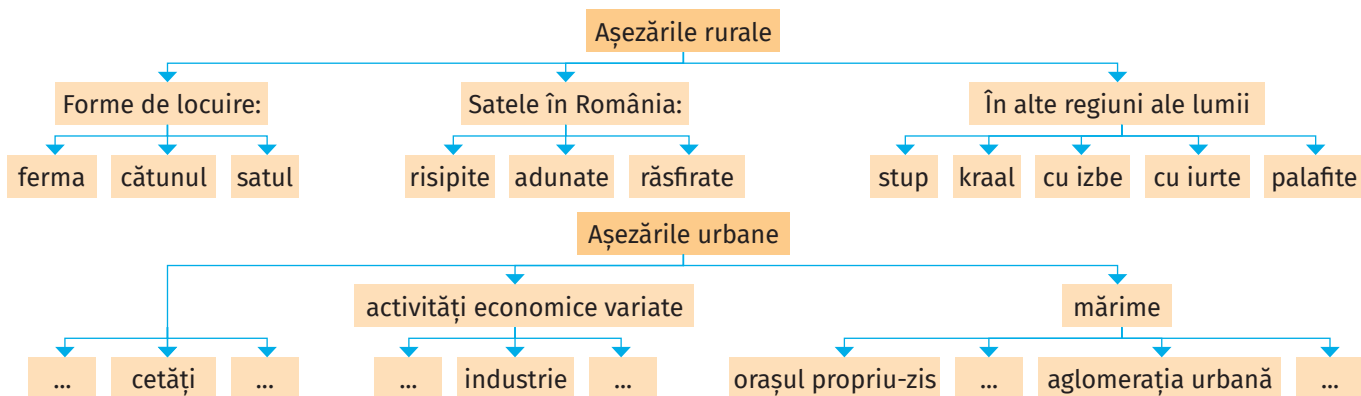
RECAPITULARE

Antroposfera-omul și activitățile umane

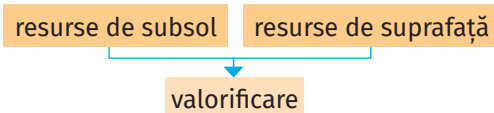
1. Populația Terrei: evoluția numerică, răspândirea geografică, diversitatea umană, mobilitatea teritorială

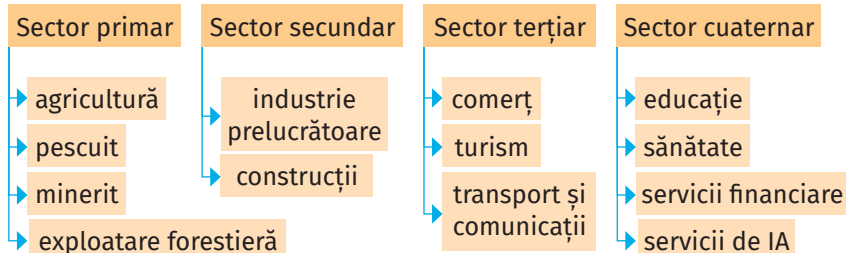
2. Așezările omenești – forme de locuire și diferențieri teritoriale

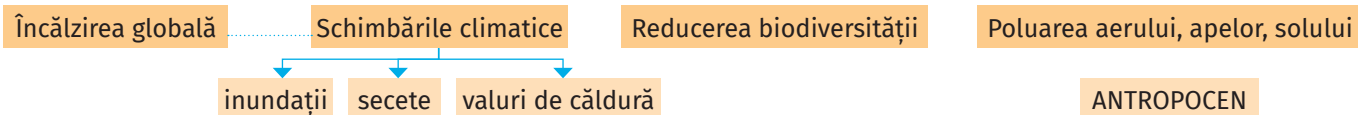
3. Resursele naturale și valorificarea lor

4. Domeniile activităților economice

5. Efectele activităților umane asupra mediului și calitatea vieții

6. Aplicații practice: Analiza și interpretarea caracteristicilor demografice și de locuire din orizontul local și apropiat, Provocări locale în context mondial, Trasee turistice aplicate pe domenii de interes, Regiuni turistice.

„Ghid de călătorie” „Mica grădină de pe pervaz” Povestea satului/Orașul meu

Fișa de observare a comportamentului.

Comportamentul	Puțin	Așa și așa	Mult
Am fost atent la lecție.			
Am urmărit indicațiile profesorului.			
Am realizat sarcinile primite.			

Comportamentul	Puțin	Așa și așa	Mult
Am întrebat profesorul când am avut nelămuriri.			
Am lucrat împreună cu colegii.			

EVALUARE

Antroposfera-omul și activitățile umane

I. Scrie răspunsurile corecte care completează afirmațiile de mai jos:

1. Populația lumii a înregistrat primul miliard în anul .....
2. Iudaismul este religia poporului.....
3. .... sunt cele mai vechi forme de locuire.
4. Cultura plantelor este activitate specifică ramurii economice numite .....
5. Cea mai lungă cale rutieră de pe Glob se numește....

II. Se dă următoarea listă cu termeni și denumiri: metropolă, capitală, iurtă, kraal, palafite, Canberra, Asia Centrală, Africa de Sud, Istanbul, Asia de Sud-Est. Elaborează un text, de maximum 10 rânduri, cu caracter geografic, utilizând cuvintele din listă.

III. Asociază fiecare produs finit din coloana A cu ramura industrială corespunzătoare din coloana B.

A	B
1. mobilier	a. industria metalurgiei feroase
2. cărămizi	b. industria lemnului
3. oțel	c. industria metalurgiei neferoase
4. medicamente	d. industria materialelor de construcție
5. aluminiu	e. industria alimentară
	f. industria chimică

IV. Turismul contribuie la: creșterea economiei unei țări prin crearea locurilor de muncă; promovarea culturii prin intermediul atracțiilor turistice și activităților culturale. Turisții învață despre istoria, tradițiile, obiceiurile, arta locală și pot participa la evenimente culturale. Supraaglomerarea destinațiilor turistice poate produce creșterea poluării, intensificarea traficului, poluarea cu deșeuri și poluarea fonică. Toate acestea scad calitatea experienței turistice și deteriorează viața locuitorilor.

Pornind de la textul de mai sus, răspunde la următoarele cerințe:

1. Explică prin două argumente necesitatea dezvoltării turismului unei țări.
2. Precizează:
  - a) două efecte negative ale activităților turistice.
  - b) două măsuri ce pot fi luate pentru a diminua aceste efecte.

AUTOEVALUARE

Exercițiul	I	II	III	IV	Din oficiu	Punctaj maxim
Punctaj pentru răspuns corect	5x4p=20 puncte	10x2p=20 puncte	5x4p=20 puncte	6x5p=30 puncte	10 puncte	100 puncte

Mediul natural ca suport al locuirii umane

**Poziția geografică. Țărmurile: golfuri, insule,
peninsule și strâmători**

Moeciul de Sus, România.

Vocabular

habitat – teritoriu locuit de un individ, de o specie ori de un grup de indivizi sau specii, în cadrul căruia populația respectivă găsește condiții de viață la care se adaptează;

semit – care aparține unui grup de popoare, apropiate prin limbă și aspect fizic, din sud-vestul Asiei, nordul și estul Africii (arabi, sirieni, evrei și alții).

Știi că...

Denumirea continentului Europa provine de la cuvântul de origine semită „ereb”, care înseamnă „întunecos”, desemnând ținuturile unde apune Soarele, în opoziție cu „asu” (răsărit), din care derivă Asia, regiunea în care răsare soarele?

Situată în întregime în emisfera nordică, în cea mai mare parte în zona climei temperate, Europa dispune de un mediu natural favorabil pentru locuire și desfășurarea unor intense activități economice.

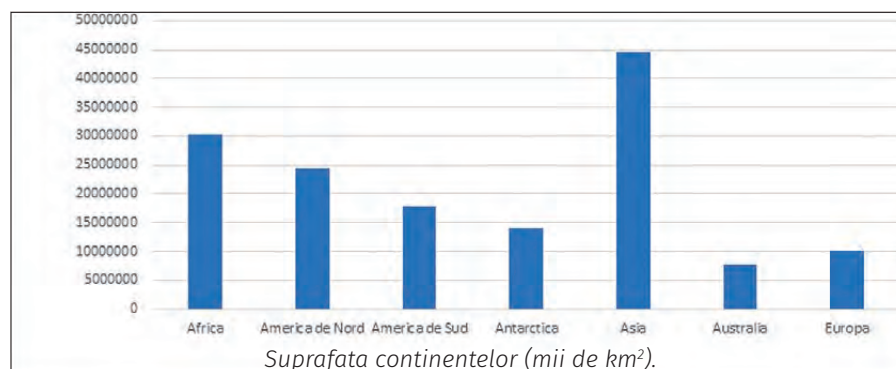
Continentul dispune de o largă varietate de substanțe minerale utile, însă deține rezerve importante doar pentru unele dintre ele. Relieful are o altitudine medie de aproximativ 340 m, așadar, nu este prea înalt. Dacă unitățile montane, precum Alpii, Carpații și Pirineii, oferă un mediu natural impresionant, condițiile de locuire sunt dificile din cauza climatului rece și a căilor de acces limitate. În schimb, câmpiile au soluri fertile și condiții bune pentru practicarea agriculturii, remarcându-se prin mari concentrări de populație. Europa are multe rețele hidrografice și lacuri, iar formațiunile vegetale, dispuse sub forma unor benzi latitudinale (verticale), completează diversitatea peisajelor.

Europa este un continent cu o civilizație veche și leagănul Revoluției industriale, o forță economică, socială și culturală dominantă de-a lungul istoriei.

Poziția geografică. Țărmurile: golfuri, insule, peninsule și strâmători

Observă și descoperă!

1. Pe baza graficului de mai jos, ordonează descrescător continentele, după mărimea suprafeței. Calculează ponderea care revine Europei, din suprafața totală a uscatului terestru (149 151 024 km²).

2. Europa, al doilea cel mai mic dintre continentele lumii, apare ca o peninsulă a uriașei mase de uscat, cunoscută sub denumirea Eurasia. Urmărește cu atenție Harta fizică a Europei de la paginile 46–47 și precizează:

- valoarea meridianului care străbate Insula Islanda;
- o insulă și o peninsulă traversate de paralela de 40° Nord;
- o insulă și o peninsulă traversate de meridianul de 0°;
- o peninsulă străbătută de meridianul de 20° longitudine estică.

Europa este mărginită de Oceanul Arctic la Nord, de Oceanul Atlantic la Vest și de Marea Mediterană–Marea Neagră–Marea Caspică la Sud. Limita de Est a continentului este pe aliniamentul Munților Ural și al fluviului Ural.

Țărmlul Europei este foarte dantelat, cu numeroase golfuri și avansări ale uscatului sub forma peninsulelor.

Articulații ale țărmlului uscatului euroasiatic.

Observă și aplică!

Principalele peninsule ale Europei sunt Peninsula Iberică, Italică și Balcanică, situate în sudul Europei, și Scandinavă, Iutlanda, situate în Europa de Nord. Pe baza imaginilor satelitare 1, 2 și 3 de mai jos, folosind Harta fizică a Europei, identifică articulații ale țărmlului, marcate cu numere de la 1 la 7. Scrie denumirile corespunzătoare pe caiet.

Imaginea 1

Imaginea 2

Imaginea 3

Sarcini de lucru

1. Asociază imaginile cu denumirile corespunzătoare articulațiilor țărmurilor din lista următoare: *golf*, *arhipelag*, *strâmtoare*, *insulă*, *peninsulă*.

1	2	3	4	5

2. Argumentează importanța economică a Strâmtoarei Gibraltar, care leagă Marea Mediterană de Oceanul Atlantic.

Caracteristici generale ale reliefului. Unități majore

Muntele Elbrus, Rusia.

Relieful Europei se caracterizează prin varietate, existând toate formele majore de relief: munți, dealuri, podișuri, câmpii. Spre deosebire de alte continente, în Europa lipsesc podișurile foarte extinse.

Cel mai înalt vârf din Europa, Muntele Elbrus, are 5 642 de metri și se află în Munții Caucaz din Rusia. Sectoare restrânse ale Europei se situează sub nivelul Oceanului Planetar: Câmpia Precaspică (-28 m) și Câmpia Olandeză, cu valori între -10 și -23 m (polderele).

Observă și descoperă!

1. Analizează cu atenție harta de mai jos. Precizează denumirea unităților de relief marcate cu numere de la 1 la 10, folosind Harta fizică a Europei de la paginile 46–47.

Imaginea satelitară a reliefului Europei.

2. Pe baza hărții de la paginile 46–47, compară Munții Alpi cu Munții Ural, precizând trei diferențe.

Ai în vedere următoarele aspecte:

- forma lanțului montan și direcția generală de desfășurare a culmilor;
- altitudinea maximă și numele vârfului.

Vocabular

polder – nume dat în Țările de Jos unei porțiuni de uscat obținut, de sub apele mării, prin îndiguire și pomparea apei.

Sarcini de lucru

I. Descrie relieful redat în fiecare imagine. Explică în ce fel a acționat o anumită forță în modelarea scoarței terestre.

II. Plăcile tectonice

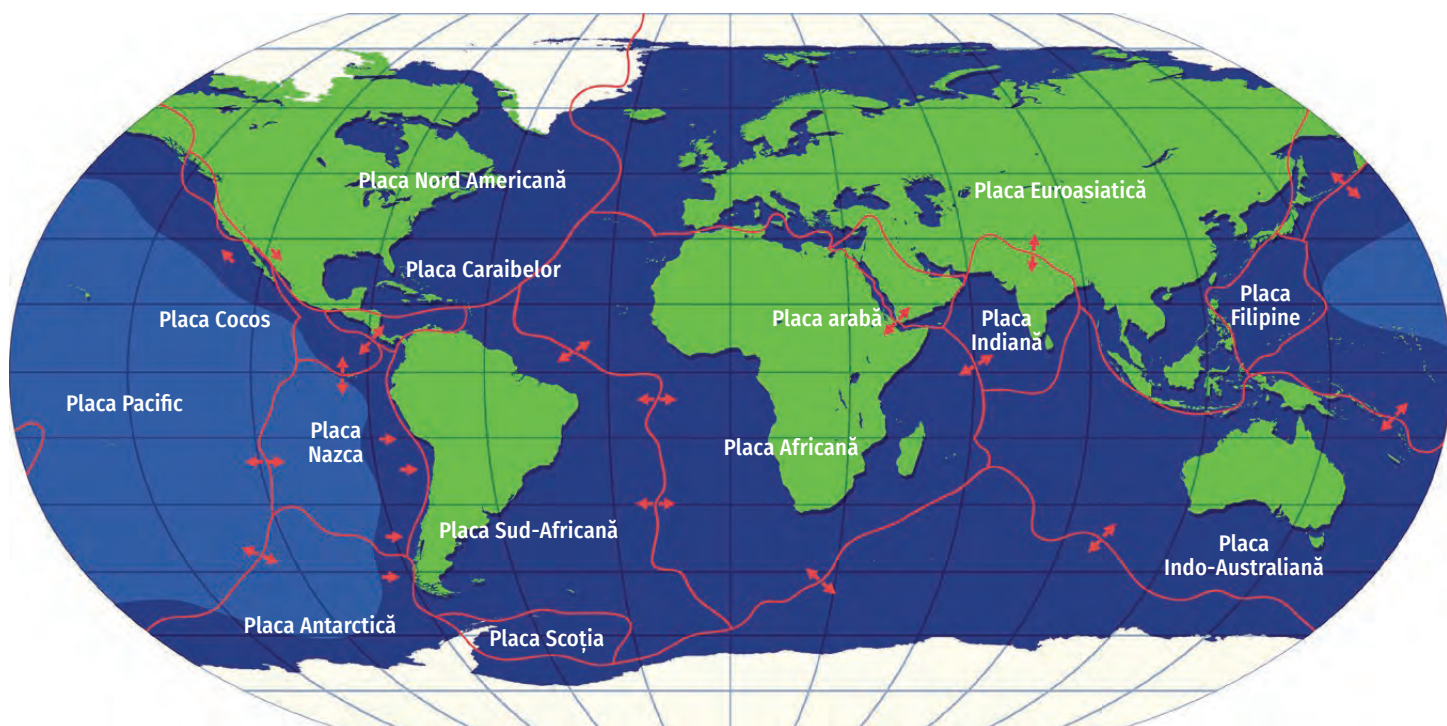
1. Precizează pe ce placă majoră este situată Europa.

2. Menționează continentul care se apropie de Europa și pe cel care se îndepărtează.

3. Explică de ce au loc erupții vulcanice în Islanda și în Italia.

4. Menționează două aspecte negative și două aspecte pozitive ale vulcanismului în cele două regiuni.

5. Studiază site-uri, reviste și redactează un text despre un cutremur care a avut loc recent în Europa. Precizează cauzele producerii, efecte și măsuri de prevenire a unor consecințe negative.

Hidrografia

Defileul Dunării.

Principalii afluenți ai Dunării.

Pe baza hărții Hidrografia Europei de la pagina 49 și a schiței de mai sus, identifică principalii afluenți ai Dunării.

Studiu de caz

Schimbările climatice cresc riscul inundațiilor în Europa. În cadrul unui scenariu de creștere a temperaturii cu 3°C, găsiți soluții de prevenire a pierderilor de vieți omenești și a pagubelor materiale.

Caracteristici generale. Fluviile europene. Dunărea.

Europa dispune de importante resurse de apă, care sunt însă neuniform distribuite. Configurația uscatului și mările interioare împiedică existența unor râuri foarte lungi pe continent. Cel mai lung fluviu este situat în jumătatea estică a Europei, unde și masa continentală are lățimea maximă. Dunărea este o excepție, prin direcția de curgere de la vest către est, în partea centrală a continentului.

Cel mai lung fluviu din Europa este Volga. Curge aproximativ pe 3 690 km prin Rusia și se varsă în Marea Caspică.

Dunărea izvorăște din Munții Pădurea Neagră și se formează prin unirea pâraielor Brigach și Breg, pe teritoriul Germaniei. Curge pe teritoriul a zece state, iar gura de vărsare se află pe teritoriul României.

Cel mai intens trafic de mărfuri are loc pe fluviul Rin, care izvorăște din Munții Alpi din Elveția, curge prin Germania și Țările de Jos și se varsă în Marea Nordului.

Râurile reprezintă importante căi de transport, oferă apă potabilă populației, apă pentru irigarea terenurilor agricole sau pentru nevoile industriei ori producerea de energie. Utilizarea atât de intensă a râurilor a contribuit la poluarea acestora. Poluarea este cauzată de aruncarea directă a gunoiului și a apelor uzate în râuri, prin eliminarea deșeurilor toxice din fabrici și scurgerile agricole care conțin îngrășăminte și pesticide.

Sarcini de lucru

1. Realizează, pe caietul de geografie, harta conceptuală cu titlul „Tipuri de ape continentale”.
2. Pe baza datelor din tabel, desenează graficul ce redă lungimea principalelor fluvii europene.

RÂURILE PRINCIPALE					
Râu	Volga	Dunărea	Ural	Nipru	Don
Lungimea (km)	3 690	2 860	2 428	2 290	1 970

3. Pe baza surselor bibliografice, descrie fluviul Volga. Aspectele pe care trebuie să le ai în vedere sunt: localizare, surse de alimentare de apă, tipul de gură de vărsare, afluenți, mărimea bazinului hidrografic, importanța economică.